

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

Факультет інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту
(повна назва)

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою
(повна назва)

АТЕСТАЦІЙНА РОБОТА Пояснювальна записка

рівень вищої освіти другий (магістерський)

Модель оцінки інвестиційної привабливості підприємства на ринку
макаронних виробів
(тема)

Виконав:

студент 2 курсу, групи ЕКМ-19-1
Шапошник Б. В.
(прізвище, ініціали)

Спеціальність 051 Економіка
(код і повна назва спеціальності)

Тип програми освітньо-професійна
(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Освітня програма Економічна кібернетика
(повна назва освітньої програми)

Керівник проф. Соколова Л. В.
(посада, прізвище, ініціали)

Допускається до захисту

Зав. кафедри

(підпис)

Полозова Т. В.
(прізвище, ініціали)

2020 р.

Харківський національний університет радіоелектроніки

Факультет інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 051 Економіка

(код і повна назва)

Освітньо-професійна програма Економічна кібернетика

(повна назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри _____

(підпис)

« _____ » _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ

НА АТЕСТАЦІЙНУ РОБОТУ

студентові Шапошнику Богдану Володимировичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Модель оцінки інвестиційної привабливості підприємства на ринку макаронних виробів

затверджена наказом по університету від _____ «20» листопада 2020 р. № 1630 Ст

2. Термін подання студентом роботи до екзаменаційної комісії «18» _____ грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи Наукові дослідження та публікації вітчизняних, зарубіжних вчених та практичних працівників досліджуваної галузі, матеріали Державної служби статистики України, фінансова звітність на базі сайту Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України», електронні джерела, інтернет-сайти консалтингових фірм з напрацюваннями щодо оцінки ринку макаронних виробів

4. Перелік питань, що потрібно опрацювати в роботі _____

Вступ. 1 Теоретико-методичні засади оцінки інвестиційної привабливості підприємства

2 Аналіз діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» на ринку макаронних виробів.

3 Науково-методичне забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. Висновки. Перелік джерел посилання. Додатки.

5. Перелік графічного матеріалу із зазначенням креслеників, схем, плакатів, комп'ютерних ілюстрацій (слайдів) _____

1-2. Об'єкт, предмет, мета і задачі дослідження. _____

3. Визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства». _____

4-5. Складові фактори та головні аспекти оцінки інвестиційної привабливості _____

6-8. Методи та етапи оцінки інвестиційної привабливості _____

9-10. Аналіз ринку макаронних виробів _____

11-12. Аналіз діяльності підприємства ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» _____

13-14. Етапи виконання роботи проведення розрахунків за методикою інтегральної оцінки інвестиційної привабливості _____

15-16. Математична модель розрахунку показника інвестиційної привабливості підприємства та характеристика основних фінансових показників _____

17-18. Послідовність проведення розрахунків оцінки інвестиційної привабливості підприємств _____

19. Результати розрахунків для ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» _____

6. Консультанти розділів роботи (п.6 включається до завдання за наявності консультантів згідно з наказом, зазначеним у п.1)

Найменування Розділу	Консультант (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	Позначка консультанта про виконання розділу	
		підпис	дата

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні аспекти фінансово-економічного обґрунтування інвестиційних проєктів на промисловому підприємстві	23.11.20-26.11.20	виконано
2	Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»	27.11.20-03.12.20	виконано
3	Математичне моделювання фінансово-економічного обґрунтування інвестиційних проєктів	04.12.20-07.12.20	виконано
4	Оформлення атестаційної роботи	08.12.20-11.12.20	виконано
5	Перевірка атестаційної роботи на плагіат	12.12.20-14.12.20	виконано
6	Підготовка доповіді та ілюстративного матеріалу	15.12.20-16.12.20	виконано
7	Рецензування атестаційної роботи	17.12.20-18.12.20	виконано

Дата видачі завдання 23 листопада 2020 р.

Студент _____
(підпис)

Керівник роботи _____ проф. Соколова Л. В.
(підпис) (посада, прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Атестаційна робота: 106 с., 18 табл., 12 рис., 11 формул, 65 джерел, 2 додатки.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА, АНАЛІЗ, ПІДПРИЄМСТВО, SWOT-АНАЛІЗ, МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ, БІЗНЕС-ПРОЦЕС, VRMN.

Об'єкт дослідження – оцінювання інвестиційної привабливості підприємств на ринку макаронних виробів.

Мета роботи – теоретичне обґрунтування, розробка моделей та рекомендацій застосування в практичній діяльності оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства.

Розглянуто теоретико-методичні засади оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Визначено сутність поняття «оцінка інвестиційної привабливості». Виявлено основні проблеми оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Проведено аналіз ринку макаронних виробів та основних економічних показників підприємства ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА». Приведено модель оцінки, на основі якої було розраховано показник інвестиційної привабливості двох підприємств ринку макаронних виробів.

Розглянуто теоретико-методичні засади оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Наведено науково-методичне забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. Визначено інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» відносно підприємства ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика».

ABSTRACT

Master thesis: 106 p, 18 tables, 12 fig., 65 sources, 2 exhibit.

INVESTMENT ATTRACTIVENESS, INTEGRATED EVALUATION, ANALYSIS, ENTERPRISE, SWOT-ANALYSIS, MATHEMATICAL MODEL, BUSINESS PROCESS, BPMN.

The object of study - to assess the investment attractiveness of enterprises in the market of pasta producers.

The purpose of the work is a theoretical discussion, development of models and recommendations for the application in practice of assessing the level of investment attractiveness of the enterprise.

Theoretical and methodological principles of assessing the investment attractiveness of the enterprise are considered. The essence of the concept of "assessment of investment attractiveness" is defined. The main problems of assessing the investment attractiveness of the enterprise are given. The analysis of the pasta producers market and the main economic indicators of the enterprise PJSC «MAKARONNA FABRYKA» is carried out. An evaluation model was introduced, on the basis of which the investment attractiveness indicator of two enterprises in the pasta market was revealed.

Theoretical and methodological principles of assessing the investment attractiveness of the enterprise are considered. Scientific and methodological support for assessing the investment attractiveness of the enterprise is given. The integrated indicator of investment affiliation of the enterprise PJSC «MAKARONNA FABRYKA» in relation to the enterprise of PJSC «Vinnytska makaronna fabryka» is determined.

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1 Теоретико-методичні засади оцінки інвестиційної привабливості підприємства.....	9
1.1 Дослідження поняття «інвестиційна привабливість підприємства».....	9
1.2 Аналіз актуальних проблем оцінки інвестиційної привабливості підприємства.....	17
1.3 Аналіз методів і моделей оцінки інвестиційної привабливості.....	25
2 Аналіз діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» на ринку макаронних виробів.....	45
2.1 Загальна характеристика ринку макаронних виробів.....	45
2.2 Аналіз основних економічних показників діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА».....	57
2.3 SWOT-аналіз діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА».....	68
3 Науково-методичне забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості підприємства.....	75
3.1 Моделювання бізнес-процесу оцінки інвестиційної привабливості підприємства.....	75
3.2 Розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств.....	86
3.3 Економічне обґрунтування розробки.....	94
Висновки.....	97
Перелік джерел посилання.....	100
Додаток А Статистичні дані ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА».....	107
Додаток Б Копії публікацій.....	109

ВСТУП

Гостра проблема зниження рівня інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, висока конкуренція, функціонування в постійних умовах ризику та нестабільності навколишнього середовища вимагають від них не тільки постійного розвитку та вдосконалення внутрішніх процесів, а й імплементації інноваційних управлінських рішень та виробничих підходів у власній діяльності, що в сукупності дозволить перейти на набагато вищий ступінь розвитку.

Однак будь-які зміни потребують значних впливань інвестиційних коштів, особливо це відіграє значну роль у нестабільному та проблемному середовищі. Для залучення нових інвестиційних рішень підприємство обов'язково повинно дбати про свій рівень інвестиційної привабливості. Але спочатку, перед тим як керувати рівнем інвестиційної привабливості необхідно знайти оптимальну методику його оцінки, що зможе надати нові інструменти управління власною діяльністю і відкриє нові можливості для швидкого зростання ефективності. Саме тому, активний рух у сторону розвитку, автоматизації та поширення використання методологій оцінки інвестиційної привабливості у діяльності підприємств є запорукою їх успіху, що й обумовлює актуальність вибору теми атестаційної роботи.

Проблемі дослідження дефініції поняття інвестиційної привабливості та розробці методологічних підходів до її оцінки присвячені роботи українських та зарубіжних науковців, а саме: Гриньова В. М., Коюда В. О., Лепейко Т. І., Соколова Л. В., Кирий В. В., Покатаєва К. П., Докієнко Л. М., Акімова Л. М., Клименко В. В., Гаркуша Н. М., Кащена Н. Б. та інші. Науковцями розглянуто сутність самого поняття «інвестиційна привабливість», а також визначено основні переваги, проблеми з якими

можна зіткнутися при проведенні оцінки та перспективи використання основних методологій у діяльності підприємств.

Об'єктом дослідження є оцінювання інвестиційної привабливості підприємств на ринку макаронних виробів.

Предметом дослідження є методи та моделі оцінки інвестиційної привабливості підприємств ринку макаронних виробів.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо застосування процесу оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства.

Основними задачами дослідження є:

- дослідити поняття «інвестиційна привабливість підприємства»;
- проаналізувати актуальні проблеми оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- проаналізувати основні методи та моделі оцінки інвестиційної привабливості;
- провести аналіз характеристики ринку макаронних виробів;
- виконати аналіз основних економічних показників діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»;
- здійснити SWOT-аналіз діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»;
- розробити процес оцінки інвестиційної привабливості підприємства та описати її основні етапи на основі нотації BPMN;
- розрахувати інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»;
- провести економічне обґрунтування розробки.

Методичною основою для проведення дослідження були публікації вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали Державної служби статистики України, фінансова звітність досліджуваного підприємства,

інтернет сайти консалтингових фірм які спеціалізуються на аналізі ринку макаронних виробів.

Під час дослідження були використані методи аналізу і синтезу для ідентифікації оцінки інвестиційної привабливості з точки зору науковості та практичного застосування основного інструментарію досліджуваного поняття; тлумачення напрямів, методів та форм застосування статистичного, порівняльного та SWOT-аналізу на прикладі досліджуваного підприємства.

Практична значущість роботи полягає у тому, що розглянута методика та процес оцінки інвестиційної привабливості підприємства можуть бути впроваджені на будь-якому підприємстві для розрахунку інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств, не залежно від виду діяльності.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення і практичні результати проведених досліджень, висновки і рекомендації, які викладені в роботі, будуть доповідатись на I-й Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта» (Харків, 2020).

Публікації. Результати досліджень опубліковано у 2 наукових працях, у тому числі 1 стаття у колективній монографії (у співавторстві) і 1 тези доповідей на конференції.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Дослідження поняття «інвестиційна привабливість підприємства»

Для стабільного розвитку суб'єктам господарської діяльності необхідно постійно рухатися вперед, намагатися швидко підлаштовуватися під умови навколишнього середовища, що постійно змінюється, застосовувати інноваційні технології та найголовніше пропонувати на своєму ринці сучасний, якісний, затребуваний товар та послуги, який зможе задовольнити бажання найвимогливішого споживача.

Тому в наш час, в еру поширення концепції сталого розвитку, постійного руху та невідворотного змінення навколишнього середовища підприємствам доводиться працювати на межі власних можливостей через жорстку конкуренцію та стрімкий рух інноваційного науково-технічного прогресу для залучення нових ресурсів та удосконалення бізнес-процесів у працюючій сфері діяльності.

Розглядаючи це питання у більш детальному розрізі, постійний розвиток та покращення власних технологій потребує залучення значного та регулярного інвестування в основні засоби виробництва, в науково-технічні розробки та в інші напрямки розвитку, щоб забезпечити швидкий, продуктивний та впевнений рівень досягнення поставлених цілей підприємства і отримання від них максимального позитивного ефекту. Для залучення інвестицій, кожному з суб'єктів господарської діяльності постійно необхідно працювати над покращенням свого рівня інвестиційної привабливості в порівнянні з конкуруючими підприємствами на ринку.

Проаналізувавши наукову літературу, можна зробити висновки, що поняття «інвестиційна привабливість» було введено зовсім недавно. Узагальнивши більшість джерел, переважно можна сказати, що інвестиційна

привабливість підприємства – це комплексний показник, що характеризує доцільність розміщення ресурсів інвесторами в обране підприємство.

Традиційне поняття «інвестиційної привабливості» закладає в себе значення наявності таких умов інвестування, які повинні впливати на переваги інвестора у виборі найкращого з порівняних підприємств, для інвестування. Принциповий недолік такого традиційного підходу полягає в тому, що інвестиційна привабливість розглядається як якась константа, що на практиці не передбачає можливості будь-якої зміни [1].

Більш повна економічна сутність інвестиційної привабливості дається у визначенні Багрової І. В. [2]. Авторка розуміє під цим терміном сукупність об'єктивних ознак, властивостей, засобів і можливостей, які обумовлюють потенційний платоспроможний попит на інвестиції. Таке визначення ширше й дозволяє врахувати інтереси будь-якого учасника інвестиційного процесу.

Безумовно існують інші точки зору науковців. Наприклад у роботі [3] під інвестиційною привабливістю розуміється оцінка ефективності використання власного та позикового капіталу, аналіз платоспроможності та ліквідності (аналогічне визначення – структура власного та позикового капіталу, його розміщення між різними видами майна, а також ефективність їх використання).

Інвестиційна привабливість на думку Пилипенко О. І. – це складова методичного забезпечення активізації інвестиційної діяльності [4]. Він вважає, що змістом інвестиційної привабливості підприємства є економічна або соціально-економічна доцільність інвестування, заснована на узгодженні інтересів і можливостей інвестора, яке забезпечує досягнення цілей кожного з них при прийнятному рівні прибутковості та ризику інвестицій.

У більшості наукових джерелах, традиційне поняття «інвестиційної привабливості» означає наявність таких умов інвестування, які впливають лише на переваги інвестора у виборі перспективного об'єкта інвестування. Але варто зазначити, що в даному твердженні є принциповий недолік самого

традиційного підходу і він полягає в тому, що інвестиційна привабливість розглядається не детально та просто як якась даність, що практично не передбачає можливість активної зміни чи регулювання [5]. У ньому не розглядаються показники підприємства та не враховується думка власників суб'єктів господарської діяльності, хоча саме від них залежить успішність функціонування підприємства та отримання регулярної і постійно зростаючої вигоди інвесторів [6].

Підходи різних авторів до визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства» наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «інвестиційна привабливість»

Підхід до визначення	Автор	Визначення
1	2	3
З точки зору економічної сутності інвестиційної привабливості	Валінурова Л., Казакова О. [7]	Інвестиційна привабливість – це сукупність об'єктивних ознак, властивостей, засобів і можливостей, які обумовлюють потенційний платоспроможний попит на інвестиції. Таке визначення ширше і дозволяє врахувати інтереси будь-якого учасника інвестиційного процесу
Інвестиційна привабливість, з точки зору ефективності використання капіталу	Гіляровський Л., Власова В., Крилов Е., Смирнова Н. [8]	Інвестиційна привабливість – це оцінка ефективності використання власного і позикового капіталу, аналіз платоспроможності та ліквідності (аналогічне визначення – структура власного та позикового капіталу і його розміщення між різними видами майна, а також ефективність їх використання), тобто це оцінка об'єктивних можливостей стану об'єкта і напрямів інвестування, яка формується при підготовці прийняття рішення інвестором
Збільшення капіталу та показників фінансового стану інвестора	Петухова О. М. [9]	Інвестиційна привабливість залежить від усіх показників, що характеризують фінансовий стан. Однак, якщо звучити проблему, інвесторів цікавлять показники, що впливають на прибутковість капіталу підприємства, курс акцій і рівень дивідендів

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
Інвестиційна привабливість, як самостійна економічна категорія	Коваленко А. Г. [10]	Інвестиційна привабливість – це самостійна економічна категорія, що характеризується стійкістю фінансового стану підприємства, прибутковістю капіталу, курсом акцій і рівнем виплачуваних дивідендів; вона формується завдяки конкурентоспроможності продукції, клієнтоорієнтованості підприємства, яке виражається в найбільш повному задоволенні запитів споживачів
Як сутність економічних відносин	Загірняк М. В., Перерва П. Г., Маслак О. І. [11]	Інвестиційна привабливість – це система економічних відносин між суб'єктами господарювання з приводу ефективності розвитку бізнесу і підтримки його конкурентоспроможності на основі власного і залученого капіталу
Інвестиційна привабливість промислових підприємств	Mishkin F. S. [12]	Інвестиційна привабливість – це складова методичного забезпечення активізації інвестиційної діяльності; її змістом є економічна або соціально-економічна доцільність інвестування, заснована на узгодженні інтересів і можливостей інвестора, яке забезпечує досягнення цілей кожного з них при прийнятному рівні прибутковості і ризику інвестицій
Як складова ринкової активності	Станекова М. М. [13]	Інвестиційна привабливість – це наявність економічного ефекту (доходу) від вкладень вільних грошових коштів в корпоративні цінні папери при мінімальному рівні ризику. Оцінювати інвестиційну привабливість можна за допомогою показників ринкової активності
Як оцінка привабливості окремої галузі	Тарасов В. М. [14]	Інвестиційна привабливість галузі являє собою сукупність різних об'єктивних ознак, властивостей, засобів і можливостей галузі, що обумовлюють платоспроможний попит на капіталоутворюючі інвестиції конкретної галузі; інвестиційна привабливість підприємства – це об'єктивна економічна категорія, що характеризує сукупність засобів, які обумовлюють поведінку інвестора щодо галузі досліджуваного підприємства, в конкретний момент часу

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
Як узагальнене поняття привабливості підприємства	Смирнова Н. В [15]	Інвестиційна привабливість організації – це узагальнююча характеристика переваг і недоліків окремих об'єктів інвестування з позицій конкретного інвестора по формованим їм критеріями; Підприємство розглядається з точки зору перспективності, вигідності, ефективності та мінімізації ризику вкладення власних ресурсів інвестора та коштів організації в розвиток діяльності підприємства
Інвестиційна привабливість, як значення математичної функції	Головатюк В. М. [16]	Інвестиційна привабливість – це функція інноваційного потенціалу
Інвестиційна привабливість, як оцінка стану об'єкта	Ле Тхі Тхуй Нга [17]	Інвестиційна привабливість – це сукупність об'єктивних фінансово-економічних характеристик, значень і показників стану об'єкта, що відповідають вимогам кожного типу інвесторів по співвідношенню «дохідність-ризик» для інвестування за умови досягнення цілей інвестора протягом певного періоду часу
Як показник ефективності використання майна підприємства	Фам Нгок Тханг [18]	Під поняттям інвестиційної привабливості підприємства розуміють економічну категорію, що характеризує ефективність використання основних засобів підприємства, його платоспроможність, фінансову стійкість, здатність до інноваційного розвитку на базі підвищення прибутковості капіталу, техніко-економічного рівня засобів виробництва, високого рівня якості та конкурентоспроможності продукції, що виготовляється для реалізації на ринку

Під час аналізу наукових джерел було виявлено, що найбільш поширеною проблемою досліджень інвестиційної привабливості є їх недостатня поширеність серед більшості суспільства, неузгодженість основних підходів та понять, незначний рівень поглибленості та різноманітність способів аналізу основних проблем. В економічній літературі навіть на сьогоднішній день науковці не змогли дійти до остаточної думки щодо вибору єдиного підходу до визначення сутності

інвестиційної привабливості та взаємозв'язків, що в процесі оцінки пов'язані з конкурентоспроможністю підприємства, його сталим розвитком, рівнем забезпеченості інформаційними технологіями та ефективністю функціонування основних бізнес-процесів.

Для узагальнення поняття оцінки інвестиційної привабливості використовується своєрідна систематизація підходів на основі основних точок зору провідних вчених-економістів.

Різноманіття думок показує, що основними обговорюваними моментами є:

- визначення місця і ролі інвестиційної привабливості в системі фінансового менеджменту, тобто чи є інвестиційна привабливість функціональною і підпорядкованою іншим стратегічним напрямкам розвитку, або це загально корпоративна стратегія для підприємств, зайнятих розробкою і реалізацією інвестиційних проєктів;

- визнання відособленості інвестиційної привабливості за механізмами її формування та реалізації на увазі особливостей внутрішньо-фірмової організації та ресурсозабезпеченості, використання науково-технологічної бази і багатофакторного характеру результатів інвестиційної діяльності, безпосередньо залежної від «людського фактору»;

- обґрунтування ступеня централізованого державного регулювання і формування основних інститутів розвитку інвестиційного процесу;

- включення інвестиційної привабливості суб'єкта, що господарює в обраній для дослідження галузі, в число пріоритетних напрямків соціально-економічної системи й приречення раціонально орієнтованого характеру інвестиційної стратегії замість технократичного і адміністративного підходів.

Інвестиційна привабливість являє собою сукупність окремих показників [19], які впливають безпосередньо на підприємство [рисунок 1.1].

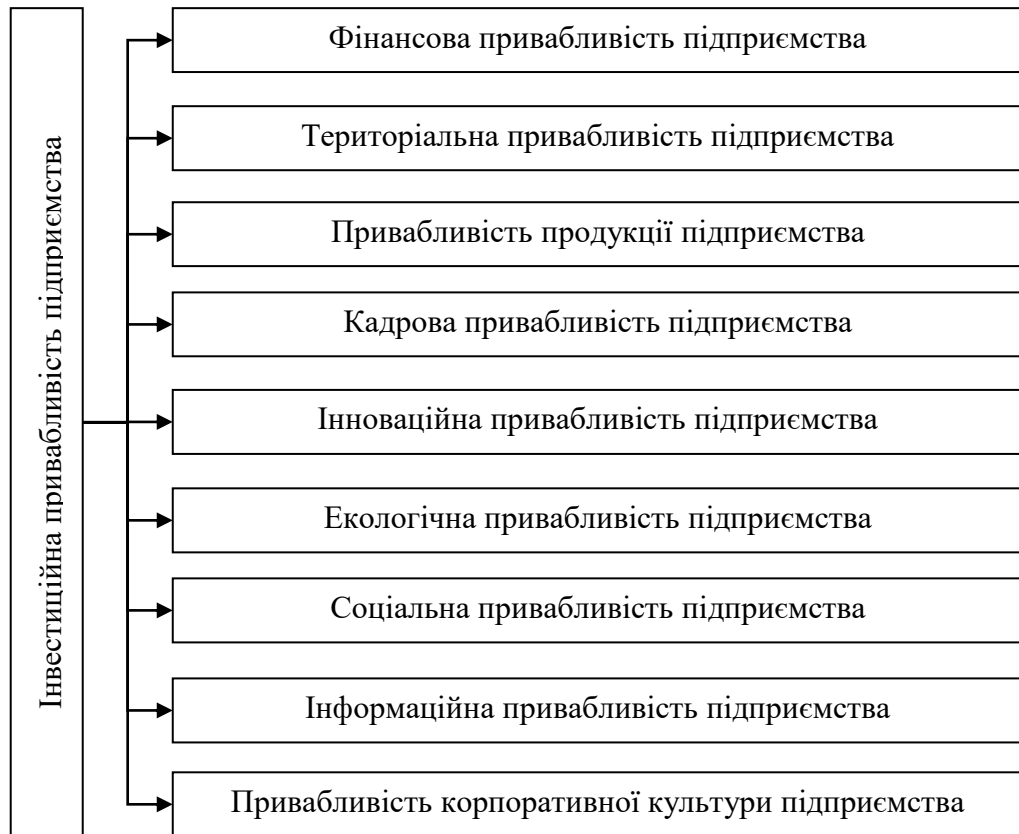

Рисунок 1.1 – Складові фактори інвестиційної привабливості

В науковій літературі виділено значне місце для оцінки, найбільш значимих відмінних ознак, що вказують на інституційну природу категорії інвестиційна-привабливість. Перш за все, можна відзначити те, що категорія корисність, переважно розглядається в контексті прийняття інвестиційних рішень, а її багатозначність, переважно розуміється в більш традиційному, вузько неокласичному сенсі [20]. Тому поняття корисності інвестицій може характеризувати себе, як ознакою реалізації цілей інвестування, відмінних від мети поведінки економічного суб'єкта, в рамках неокласичної теорії, тобто максимізації прибутку, доходу або вигоди.

Тому в дослідженнях науковців, один із сучасних напрямків нової інституційної економічної теорії є економіка угод або економіка конвенціоналізму, що передбачає в собі набір кількох можливих варіантів

алгоритмів діяльності в системі різних способів координації роботи економічних суб'єктів [21].

З цього варто зробити висновок, що корисність інвестиційних рішень можна оцінювати під різними точками зору, їх відзначають різними способами чи образами дій. Неокласичний принцип максимізації прибутку, і доходу може являти собою лише окремий випадок механізму виокремлення цілей при плануванні інвестицій з безлічі можливих альтернативних сценаріїв [22].

Суб'єктивізм розглядаємої категорії обмежений об'єктивними рамками, на відміну від суб'єктивізму категорії корисність у її традиційному розумінні, тобто очікуванні інвесторів щодо швидкого виконання своїх намічених задач. А процедура оцінки інвестиційної привабливості чітко регламентована і регулюється певними нормативами чи правилами, тобто несе в собі більш інституційний характер [23]. Тому як результатом оцінювального процесу, ми можемо спостерігати об'єктивізацію очікувань вкладників, тобто їхній діапазон можливих очікувань знаходиться в межах об'єктивного порядку оцінювальної процедури.

Також в науковій літературі інвестиційну привабливість підприємства можна розглядати з точки зору торговельної сфери, тоді в цьому контексті інвестиційна привабливість передбачає собою економічну та виробничу категорію [24]. У цьому понятті закладається наявність своєрідного інвестиційного вигляду підприємства, що забезпечує його постійний прогресивний розвиток на основі інтенсифікації торговельно-виробничих процесів, а також регулярне оновлення виробничої бази з обов'язковим урахуванням факторів впливу внутрішнього та зовнішнього середовищ, та кореляцією результатів на основі цих даних.

Також в даному випадку, під інвестиційною привабливістю, варто розглядати це поняття як інтегральний показник певних економічних та психологічних характеристик фінансово-господарської діяльності

досліджуваного об'єкта [25]. Перш за все, все-таки варто враховувати, що вони повинні відповідати вимогам інвестора та забезпечувати відносне досягнення поставлених цілей від вкладених ресурсів, на відповідному допустимому рівні ризику.

Якщо розглядати оцінку інвестиційної привабливості підприємства як соціально-економічну категорію, здебільшого вона передбачає в собі підґрунтя для створення більш комфортних умов для залучення нових інвестицій для бізнесу з ціллю його розширення й отримання максимального прибутку [26]. Тоді на основі проведеного аналізу можна виявити основні слабкі сторони підприємства які необхідно посилити для залучення ресурсів, що є основним рушієм розвитку підприємства та підвищення рівня його конкурентоспроможності на ринку.

1.2 Аналіз актуальних проблем оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Україна зараз стоїть на шляху Євроінтеграції, і однією з головних задач поставленою перед нами є покращення соціальної, наукової, технологічної, а особливо економічної сфери діяльності, тому дуже важливе значення відіграє удосконалення та розвиток виробничого потенціалу вітчизняних підприємств. Необхідною передумовою для виходу на європейський рівень і забезпечення сталого й конкурентоспроможного функціонування та успішного розвитку підприємств є постійна забезпеченість в достатній кількості інвестиційними ресурсами та можливість їх залучення з урахуванням інвестиційної привабливості об'єктів господарської діяльності [1].

Однак, на сьогодні існує гостра проблема зниження інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, що функціонують в умовах нестабільності та ризику. Тому для вирішення цього питання, перш за все необхідно покращити рівень інвестиційної привабливості господарський об'єктів, що дасть змогу більш об'єктивно оцінити перспективні можливості розвитку підприємства, як для інвесторів так і для основних стейкхолдерів досліджуваного об'єкта.

Але спочатку, для отримання найбільшої користі, необхідно визначитися із найбільш точною та оптимальною методикою оцінки інвестиційної привабливості підприємства, для визначення слабких та сильних сторін досліджуваного об'єкта, головних проблем діяльності та шляхів їх ефективного вирішення. Це зможе надати вітчизняним підприємцям інструменти для визначення основних «вузьких місць» та покращення власної діяльності.

Також не менш важливим є те, що, ступінь інвестиційної привабливості підприємств – це головний індикатор, показання якого дозволяють зробити висновки потенційним інвесторам про необхідність і доцільність вкладення фінансових засобів саме в даний об'єкт [27-30].

Тому дуже актуальною проблемою є підбір точних та надійних джерел для отримання необхідних значень параметрів показників діяльності підприємства. Для отримання цих даних, про діяльність підприємства, з метою оцінки інвестиційної привабливості інвесторам доступні для використання різні джерела отримання інформації, але потрібно звертати увагу на їх точність та достовірність.

Для класифікації їх можна поділити на дві групи:

- зовнішні;
- внутрішні.

До зовнішніх джерел інформації можна віднести архіви банків, звіти консалтингових та аудиторських агентств, інформація про підприємство в ЗМІ, дані фондового ринку, інформація від партнерів підприємства.

Внутрішні джерела інформації характеризуються низькою частотою отримання і, як правило, дані ґрунтуються на основі квартальної або річної звітності. До них відноситься бухгалтерська звітність, внутрішні фінансові звіти, внутрішні управлінські звіти, документи планування, податкова звітність та статутні документи.

Весь аналіз інвестиційної привабливості підприємства можна розбити на наступні складові:

а) аналіз потенційного прибутку:

- 1) дослідження альтернативних варіантів вкладень;
- 2) порівняння прибутковості;
- 3) оцінка рівня ризику;

б) фінансовий аналіз:

- 1) вивчення фінансової стійкості підприємства;
- 2) прогнозування на основі наявних даних;
- 3) розвиток підприємства на основі оцінок;

в) ринковий аналіз:

- 1) оцінка перспектив товару на ринку;
- 2) місткість ринку;
- 3) перспективи просування по ринку;

г) технологічний аналіз:

- 1) дослідження техніко-економічних альтернатив проєкту;
- 2) варіанти використання наявних технологій;
- 3) пошук оптимального технологічного рішення;

д) управлінський аналіз:

- 1) оцінка організаційної та адміністративної політики підприємства;

- 2) вироблення рекомендацій до покращення:
 - організаційної структури;
 - організації діяльності;
 - комплектування і навчання персоналу;
- е) екологічний аналіз:
 - 1) оцінка потенційної небезпеки;
 - 2) аналіз збитків навколишнього середовища;
 - 3) оцінка можливостей запобіганню можливих наслідків;
- ж) соціальний аналіз:
 - 1) збільшення кількості робочих місць;
 - 2) зміна культурно-побутових умов;
 - 3) поліпшення житлових умов.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства викликає багато протиріч та протилежних думок, так як її можна трактувати по різному. Найбільше проблем у розходженні оцінки одного вибраного підприємства полягає у тому, що для знаходження значення привабливості було поставлено різні цілі, використано різні методики або враховані різні залежні один від одного фактори. Розглянемо деякі з основних факторів від яких залежить рівень інвестиційної привабливості підприємства, це може бути:

- політична ситуація в країні;
- економічний рівень розвитку країни чи регіону;
- проблеми безпеки на законодавчому рівні;
- ризики пов'язані з корупційною діяльністю;
- економічна ситуація галузі виробничої діяльності;
- налаштування виробничих бізнес-процесів;
- кваліфікаційний рівень персоналу;
- фінансові показники діяльності та інші.

На основі проаналізованої літератури на рисунку 1.2 представлені аспекти, які являються досить проблематичними та сповнені протиріччя, якщо

їх зазначити не чітко або не в повній мірі. Їх точність визначення та однозначність є запорукою успішності побудови процесу оцінки інвестиційної привабливості [31]. Головною проблемою, як було сказано вище, є відсутність єдиного поняття інвестиційної привабливості, а методології її оцінки відрізняються і базуються на різних показниках. Тому варто класифікувати їх та оцінювати в залежності від поставленої мети.

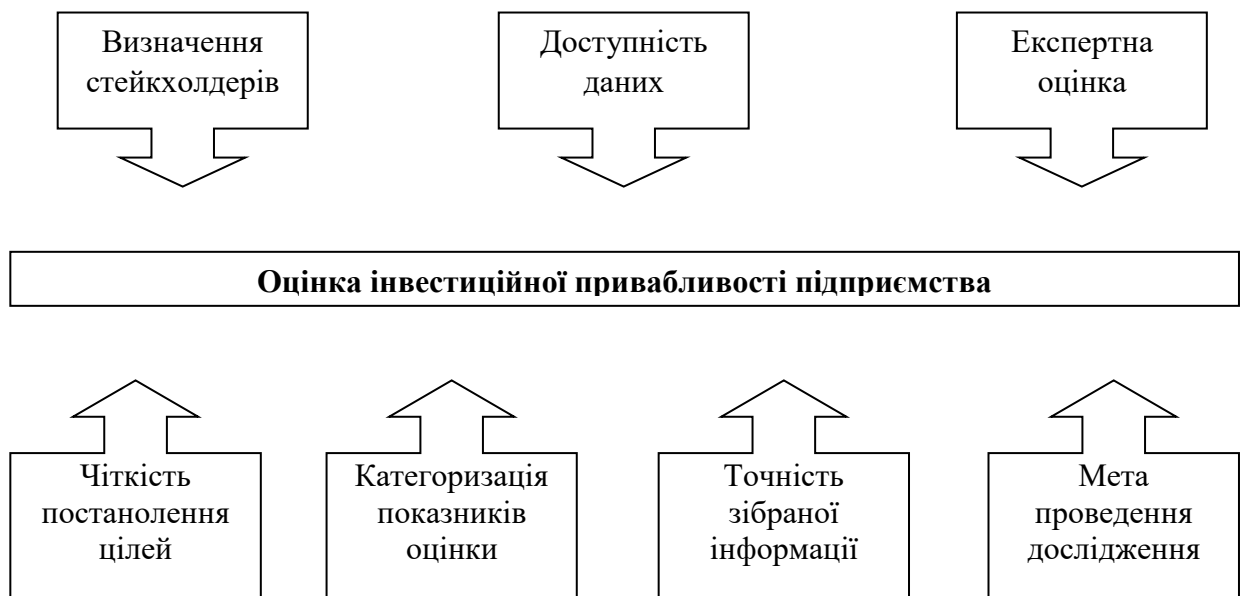

Рисунок 1.2 – Головні аспекти впливу на оцінку інвестиційної привабливості підприємства

Також важливе значення для посилення інвестиційної привабливості може мати рівень інноваційної активності в рамках стратегічного розвитку підприємства. Тому її проблематика безпосередньо впливає на вирішення завдання по реалізації інновацій, яке є провідними у всій системі факторів, що визначають інвестиційну привабливість підприємства.

Складовими частинами інноваційного плану є науково-технічні, технологічні та організаційно-управлінські нововведення, які утворюють предметно-змістовну складову бізнес-плану і реалізація яких забезпечує підвищення ефективності господарської діяльності підприємства, рівня

якості продукції і її конкурентоспроможності на ринку. Завдяки цій діяльності посилюється інвестиційна привабливість підприємства.

Поряд з цим, також стоїть реалізація інвестиційних та інноваційних проєктів, що дозволяє підвищити техніко-економічний рівень виробництва і фінансову стійкість підприємства, внаслідок чого мінімізуються ризики інвесторів, а як наслідок приваблює велику кількість консервативних інвесторів із значним власним капіталом які будуть вкладати кошти на більші строки. При розгляді оцінки інвестиційної привабливості підприємства з точки зору вкладників, головною метою яких є примноження власних інвестицій, підхід до оцінки дуже відрізняється, тому що перед ними стоять зовсім різні цілі та завдання для інвестування в суб'єкти господарської діяльності, що несе за собою додаткову проблематику невизначеності.

Тому під час оцінки інвестиційної привабливості підприємства інвесторами, для зменшення неоднозначностей її необхідно розглядати з різних підходів. З цієї точки зору їх можна поділити на два типи:

а) погляд «Реального» інвестора (комплексна характеристика виробничої потужності підприємства), відображає:

- 1) виробничу характеристику;
- 2) технологічні можливості;
- 3) кадрову забезпеченість;
- 4) управлінський функціонал;
- 5) фінансово-економічні показники діяльності;
- 6) товарні та інші параметри;

б) погляд «Фінансового» інвестора (комплексна характеристика прибутковості інвестицій), відображає:

- 1) економічні вигоди;
- 2) стабільність діяльності;
- 3) перспективи підвищення котирування цінних паперів;
- 4) ризики вкладання інвестором коштів у цінні папери

підприємства.

Отже, варто окремо зазначити, що «Реальні» та «Фінансові» інвестори розглядають інвестиційну привабливість підприємства по-різному. Вони вкладають у цю категорію відмінне змістове наповнення, залежно від їхніх пріоритетних цілей [32].

Головною метою оцінки становить створення підстав для задоволення інтересів інвесторів в межах набуття ними права власності на підприємстві, або отримання високого рівня прибутків від вкладених ресурсів, завдяки прав участі в управлінні діяльністю підприємства.

Перш за все проблематика оцінки інвестиційної привабливості полягає в тому, що немає однозначної думки та методології визначення поняття «інвестиційна привабливість». Кожен трактує його по-різному, в залежності від необхідного результату.

Наприклад, оцінюючи підприємство, інвестор чи власник ставить перед собою різні цілі і тому вибирає різні показники і методології для проведення аналізу, а в результаті отримує зовсім різні дані, трактуючи їх за необхідністю. Також варто зазначити що інвестор та власник будуть оцінювати підприємство маючи різні доступи до даних та мету проведення аналізу, що зовсім змінює підходи до оцінки та її показники.

Інвестуючи власні ресурси, у більшості випадків, вкладник хоче отримати як-можна більше прибутків, в найменші терміни та з мінімізацією ризиків. Власник підприємства, проводячи оцінку інвестиційної привабливості хоче дізнатися слабкі та сильні сторони власної організації, щоб мати можливість залучення нових ресурсів для розвитку діяльності підприємства.

Для вибору найбільш прийнятної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства необхідно взяти до уваги, що вона повинна враховувати: основні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість в досліджуваній області; розвиток інформаційної бази; доступність та достовірність аналізованої інформації.

При виборі методології оцінки інвестиційної привабливості для інвестора варто звертати увагу на умови, котрі наведені на рисунку 1.3, а також мати на увазі, що отриманий результат повинен дати відповідь на головні питання, які допоможуть дійти остаточного варіанту [33].

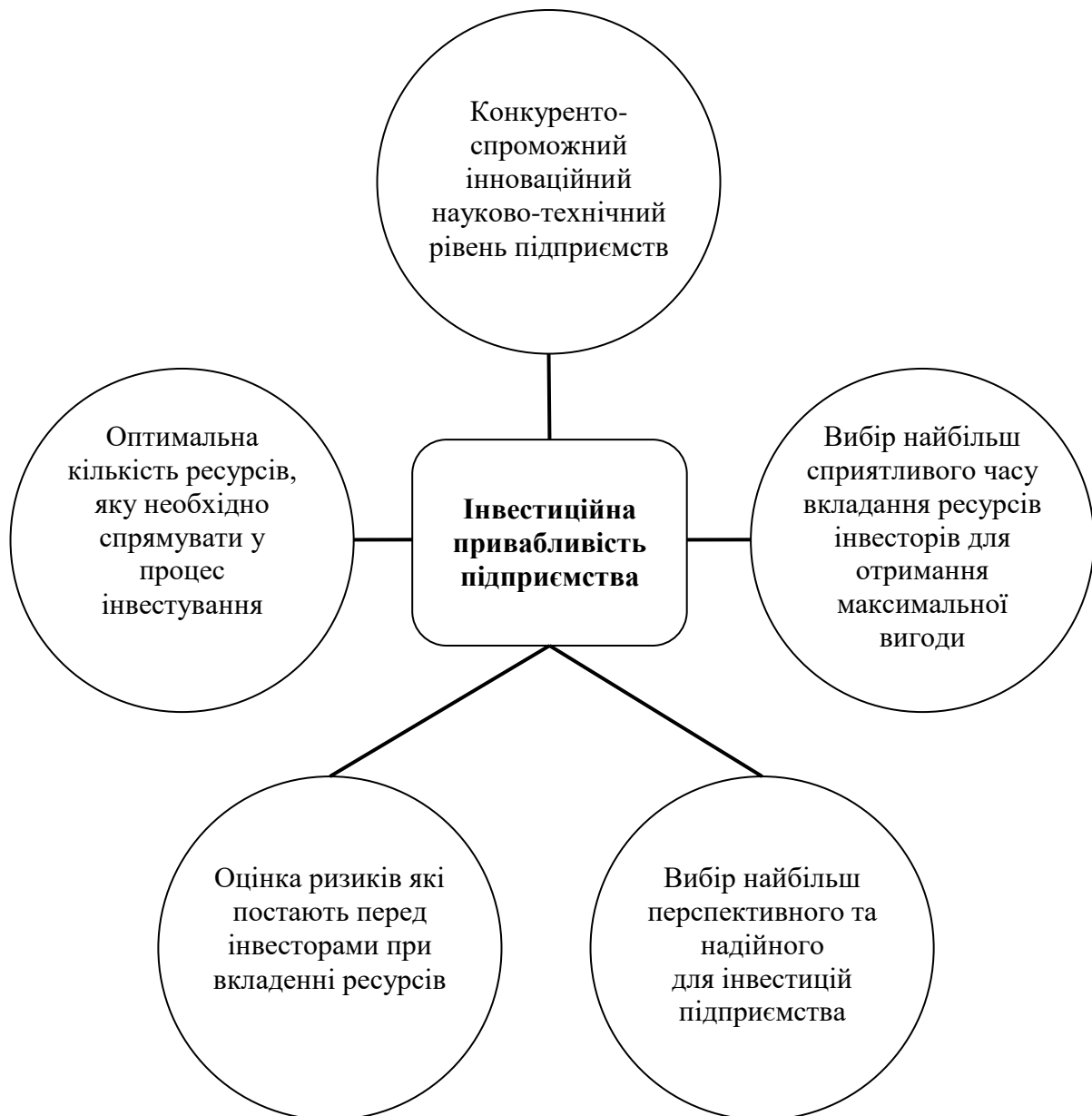

Рисунок 1.3 – Умови, яких необхідно дотримуватися при оцінці інвестиційної привабливості підприємства

Отже, поняття інвестиційної привабливості є дуже багатогранним і передбачає собою оцінку основних показників діяльності підприємства, але підходячи з різних сторін до цього питання цілі можуть відрізнятися, а отже для аналізу беруться різні оцінювані показники.

Тому перед початком визначення інвестиційної привабливості дуже важливим є обговорення та виділення головної мети проведення аналізу, доступності даних для оцінки діяльності суб'єкта господарської діяльності та напрямку його основної діяльності.

1.3 Аналіз методів і моделей оцінки інвестиційної привабливості

Перед кожною людиною, в якій би вона час не жила, завжди стояла проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору найбільш оптимального варіанту для максимізації вигоди від нього. Це може розглядатися купівля цінності з кращим показником вигоди порівняно до затрат. Вибір місця роботи на основі задоволення власних потреб та принципових вимог. Або вибір найвигіднішого підприємства для розміщення власних інвестицій. Наразі, у кожного є можливість використання аналізу інвестиційної привабливості підприємства, для вибору найкращого господарського об'єкту для інвестування.

При виборі методології оцінки інвестиційної привабливості підприємства варто звертати увагу на те, що отриманий результат повинен дати відповідь на такі питання:

- яке з порівняних підприємств є найбільш перспективним та надійним для інвестицій;

- в який час необхідно вкласти ресурси інвестора для отримання найбільшої вигоди;

- яку оптимальну кількість ресурсів необхідно спрямувати інвестору у процесі здійснення інвестицій;
- чи є конкурентоспроможним інноваційний науково-технічний рівень обраного підприємства на досліджуваному ринку;
- які ризики постають перед інвестором при вкладенні ресурсів в обране підприємство.

Визначення інвестиційної привабливості слід розглядати не тільки як інтегральний фінансово-економічний показник, а й як систему кількісних показників оцінки господарського, фінансового, технічного потенціалів підприємства, що дозволяє оцінити позицію конкретного підприємства відповідної галузі та регіону. Кінцевий результат щодо інвестиційної привабливості підприємства дає змогу інвесторам більш об'єктивно оцінити стан і можливості певного підприємства України [34].

Для визначення інвестиційної привабливості можна використовувати різні підходи які відповідають поставленим замовником цілей. Одним із прикладів можна розглянути методіку в основі якої використовується принцип соціального значення та оцінки фінансового стану підприємства. Тобто у ній наведено, що усі розрахунки виконуються на підставі експертних оцінок. В такий спосіб більше уваги приділяється таким факторам як географічне положення, прозорість інформації, корпоративне оточення з урахуванням аналітичних розрахунків. Метод експертних оцінок заключає в собі роботу з фахівцями досліджуваної галузі та аналізу висновків експертів щодо основних проблем діяльності.

Головною перевагою методіки оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі експертних оцінок є те, що з уст провідних фахівців можна дізнатися найбільш актуальні проблеми та зібрати комплексну оцінку на основі різних думок. Однак в даному випадку складність полягає в тому що, результати оцінки можуть бути заангажовані та розкриті не в повній мірі, а інтерв'юери не повністю відвертими та точними в своїх визначеннях так як

накладається суб'єктивізм тверджень та судження на основі власного досвіду, що може не покривати всю область дослідження. Тому дуже важливе значення в даній методиці полягає в підборі кваліфікованих інтерв'юерів, їхня готовність співпраці та наданні достовірної інформації.

Група цих методів обмежується виключно основними питаннями поставленими при аналізі, тому є актуальному лише в випадках оцінки вузького напрямку діяльності та кваліфікованому підборі експертів та якісної оцінки наданих ними висновків досвідченими аналітиками, що можуть надати комплексний аналіз поставленого питання та звернути увагу на приховані аспекти діяльності які не відкриваються при первинному розгляді проблеми.

Якщо перш за все, перед інвесторами стоїть завдання ефективного збільшення вкладеного капіталу, то оцінка фінансово-господарської діяльності береться як основний показник оцінки привабливості та ставиться в пріоритет дослідження. Для надання найбільш об'єднаної оцінки варто оперувати багатьма показниками.

Серед основних ознак, для оцінювання фінансово-економічної діяльності варто виділити фактори зовнішнього та внутрішнього середовища сфери господарства, системні показники економічного аналізу, рейтингові оцінки економічного стану підприємства та рейтингові оцінки інвестиційного клімату середовища.

Оцінка економічних показників діяльності підприємства є одним з найбільш поширених та часто використовуваних серед аналітичних методів [35]. При цьому варто аналізувати інтегральні коефіцієнти зіставляючи їх з основними нормативними показниками.

Для вибору оптимальної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства необхідно взяти до уваги, що вона повинна враховувати:

- встановлені цілі аналізу;

- різні можливі персоналізовані види інвестиційної привабливості підприємства;
- основні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість в досліджуваній області;
- розвиток інформаційної бази, доступність та достовірність аналізованої інформації.

Для оцінки інвестиційної привабливості підприємства можуть бути використані різні фінансово-економічні показники функціонування підприємства протягом певного періоду. Об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства може проводитися за розробленими методиками експрес-аналізу або поглибленого аналізу, які базуються на використанні абсолютних і відносних показників.

Такі методики дають змогу виявляти проблемні напрямки діяльності підприємства і досліджувати причини, які їх зумовили, однак вона не дає змоги зробити обґрунтовані висновки про його фінансовий стан в цілому, інвестиційну привабливість та потенційні можливості. Це питання вирішується за допомогою визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства. Для отримання найбільш точних та корисних результатів, оцінку інвестиційної привабливості необхідно визначати у два етапи.

На першому етапі виконується розрахунок інтегрального показника за кожним оцінюваним підприємством окремо, на основі отриманої фінансової та бухгалтерської звітності.

На другому етапі необхідно визначити загальну оцінку інвестиційної привабливості підприємства за допомогою корегування інтегрального показника, знайденому на першому етапі з урахуванням:

- привабливості на мезоекономічному рівні;
- впливу результатів фінансово-господарської діяльності;
- ризиків діяльності підприємства.

На першому етапі для визначення показника привабливості конкретного підприємства використовується метод розрахунку інтегрального показника.

Інтегральна оцінка дає змогу поєднати в одному показнику багато різних за назвою, одиницями виміру, вагомістю та іншими характеристиками чинників [36-37].

Це спрощує процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції. Для розв'язання цих завдань і забезпечення об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості підприємств використовується стандартна послідовність визначення інтегрального показника (рисунок 1.4).

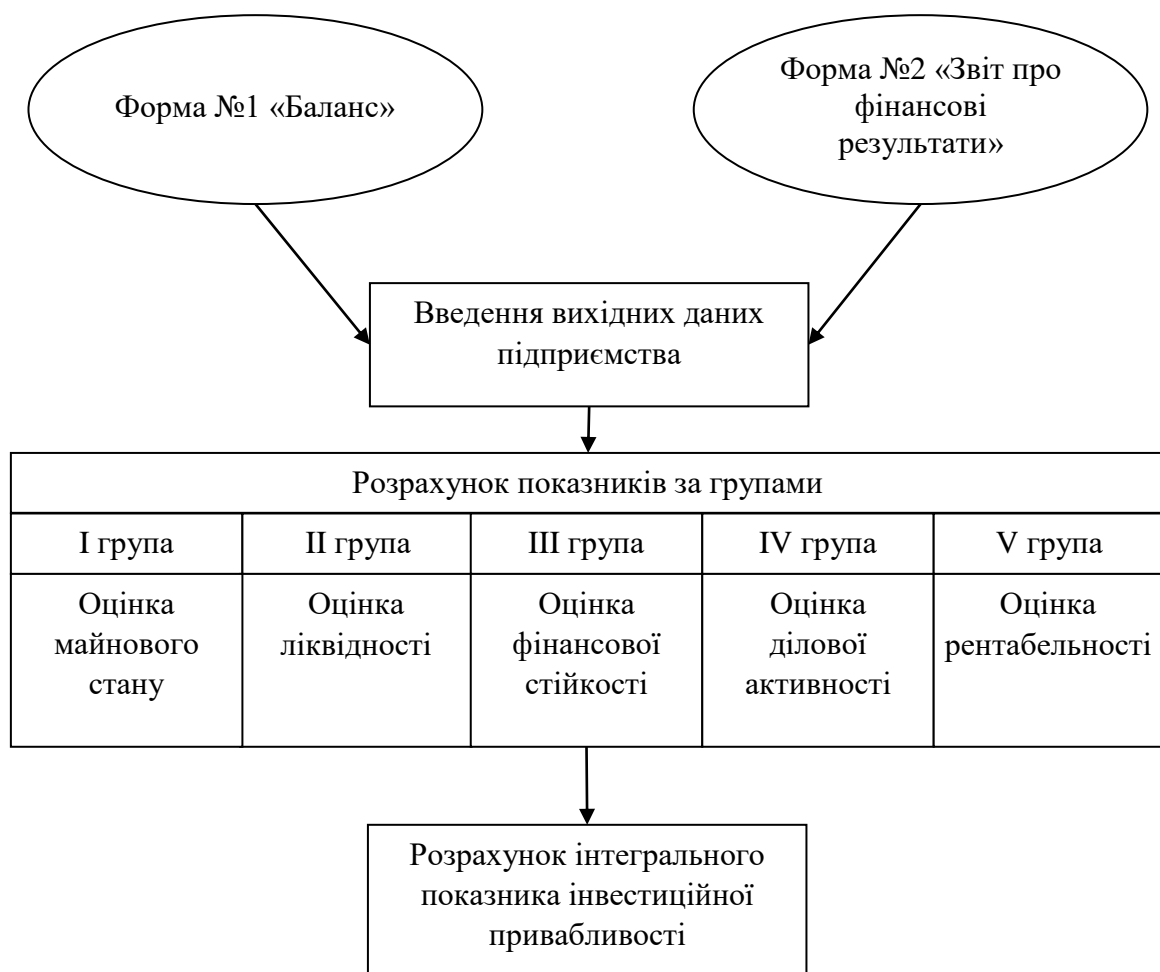

Рисунок 1.4 – Послідовність розрахунку інтегрального показника

На основі аналізу діючих підходів виконання фінансового аналізу, що виконується на даних бухгалтерської та фінансової звітності, можна сформувати п'ять груп показників, які використовуються для визначення інтегрального показника (таблиця 1.2) [30-31].

Таблиця 1.2 – Показники визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства

№ з/п	Група показників	Назва показників
1	2	3
1	Перша група – Оцінка майнового стану	Темпи зростання оборотних активів
2		Коефіцієнт придатності необоротних активів
3		Коефіцієнт придатності основних засобів
4		Коефіцієнт зносу основних засобів
5	Друга група – Оцінка ліквідності	Маневреність власних оборотних коштів
6		Коефіцієнт покриття
7		Коефіцієнт швидкої ліквідності
8		Коефіцієнт абсолютної ліквідності
9		Частка оборотних коштів в активах
10		Частка виробничих запасів у поточних активах
11	Третя група – Оцінка фінансової стійкості	Коефіцієнт фінансової автономії
12		Коефіцієнт залучення власних коштів (фінансової залежності)
13		Коефіцієнт маневреності власного капіталу
14		Коефіцієнт концентрації залученого капіталу
15		Коефіцієнт покриття довгострокових вкладень
16		Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів
17		Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів
18		Коефіцієнт структури залученого капіталу
19	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	
20	Четверта група – Оцінка ділової активності	Балансовий прибуток
21		Фондовіддача
22		Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості
23		Період оборотності дебіторської заборгованості
24		Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
25		Період оборотності кредиторської заборгованості
26		Коефіцієнт оборотності запасів
27		Період оборотності запасів
28		Коефіцієнт оборотності активів
29		Тривалість фінансового циклу
30		Тривалість операційного циклу
31		Коефіцієнт покриття дебіторської заборгованості
32		Оборотність власного капіталу
33		Оборотність основного капіталу
34	Коефіцієнт стійкості економічного зростання	

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
35	П'ята група – Оцінка рентабельності	Обсяг чистого прибутку
36		Рентабельність продукції
37		Рентабельність активів
38		Рентабельність власного капіталу
39		Рентабельність основного капіталу
40		Операційна рентабельність реалізованої продукції
41		Чиста рентабельність реалізованої продукції
42		Валова рентабельність продажу

Варто зауважити, що необхідність знаходження значень даних показників є дуже важливим для загальної оцінки стану підприємства та визначення його рівня ефективності на момент проведення дослідження. Також, обов'язково варто звертати увагу на достовірність джерела початкових даних та часу їхнього збору та обробки. Так як від цих вагомих факторів може повністю залежати актуальність проведеного дослідження, його корисність та значимість у розрізі перспективного планування та формування інвестиційного портфеля вкладника. Або вчасність прийняття рішень для зміни тенденцій розвитку, покращення рівня інвестиційної привабливості підприємства та підтримання конкурентоспроможного рівня на ринку його діяльності.

Варто більш детально розглянути кожен досліджувану групу показників:

- розрахунок показників оцінки майнового становища дозволяє з'ясувати джерела формування майна й оцінити, як воно використовується;

- показники ліквідності і платоспроможності характеризують можливість підприємства своєчасно та повною мірою провести розрахунки за своїми зобов'язаннями;

- показники фінансової стійкості дають можливість визначити фінансовий запас міцності підприємства, тобто стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи;

- показники ділової активності підприємства відображають динаміку розвитку підприємства, досягненні обраних цілей, розширенні ринків збуту;
- показники рентабельності характеризують економічну ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Для знаходження інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства аналіз діяльності необхідно проводити, здійснюючи розрахунки параметрів у наступній послідовності:

- збір та введення проаналізованих вихідних даних досліджуваного підприємства;
- розрахунок значень основних показників за групами наведеними в таблиці 1.2;
- розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості.

Розраховані на другому етапі показники використовуються для визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості з урахуванням їх значимості за формулою, яка запропонована авторами статті [32], та має наступний вигляд:

$$IEA_{int} = \alpha \cdot IEA_{\phi} + \beta \cdot IEA_{i} + \gamma \cdot IEA_{i} \rightarrow \max, \quad (1.1)$$

де IEA_{int} – інтегральний показник інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства;

IEA_{ϕ} – інтегральний показник фінансової привабливості;

IEA_{i} – інтегральний показник інноваційної привабливості;

IEA_{i} – інтегральний показник інвестиційної привабливості;

α, β, γ – експертні оцінки рангів значущості інтегральних показників фінансової, інноваційної та інвестиційної привабливості підприємства відповідно; $\alpha + \beta + \gamma = 1$.

Інтегральний показник фінансової привабливості підприємства, як першу складову інтегрального показника інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, пропонується розраховувати за такою авторською формулою [32]:

$$IEA_{\phi} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^l \left| \gamma_i \left(1 + \frac{\Delta K_i}{K_i^t} \right) \right| \times \prod_{j=1}^m \left| \gamma_j \left(1 - \frac{\Delta K_j}{K_j^t} \right) \right|} \rightarrow \max \quad (1.2)$$

де $\Delta K_i, \Delta K_j$ – абсолютне відхилення значень i -их фінансових показників-стимуляторів та j -их фінансових показників-дестимуляторів, $i = (\overline{1, l})$; $j = (\overline{1, m})$;

l – кількість фінансових показників-стимуляторів, що беруть участь в аналізі діяльності;

m – кількість фінансових показників-дестимуляторів, що оцінюються при проведенні дослідження;

n – загальна кількість оцінюваних локальних фінансових показників підприємства; $n = l + m$;

$$\Delta K_i = K_i^t - K_i^{t-1}, \quad (1.3)$$

де K_i^t, K_i^{t-1} – значення i -го локального фінансового показника-стимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

$$\Delta K_j = K_j^t - K_j^{t-1}, \quad (1.4)$$

де K_j^t, K_j^{t-1} – значення j -го локального фінансового показника-дестимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий період часу відповідно;

γ_i, γ_j – експертні оцінки рангів значущості i -го та j -го фінансових показників відповідно; $\gamma_i + \gamma_j = 1$;

Інтегральний показник інноваційної привабливості підприємства, як другу складову шуканого інтегрального показника, пропонується розраховувати за такою авторською формулою наведеною нижче [32]:

$$IEA_n = \sqrt[f]{\prod_{r=1}^b \left| \gamma_r \left(1 + \frac{\Delta K_r}{K_r^t} \right) \right| \times \prod_{v=1}^w \left| \gamma_v \left(1 - \frac{\Delta K_v}{K_v^t} \right) \right|} \rightarrow \max \quad (1.5)$$

де $\Delta K_r, \Delta K_v$ – абсолютне відхилення значень r -их інноваційних показників стимуляторів та v -их інноваційних показників дестимуляторів $r = (\overline{1, b})$; $v = (\overline{1, w})$;

b – кількість оцінних інноваційних показників-стимуляторів;

w – кількість інноваційних показників-дестимуляторів, що оцінюються;

f – загальна кількість оцінних локальних інноваційних показників; $f = b + w$;

$$\Delta K_r = K_r^t - K_r^{t-1}, \quad (1.6)$$

де K_r^t, K_r^{t-1} – значення r -го локального інноваційного показника-стимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

$$\Delta K_v = K_v^t - K_v^{t-1}, \quad (1.7)$$

де K_v^t, K_v^{t-1} – значення v -го локального інноваційного показника-дестимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

γ_r, γ_v – експертні оцінки рангів значущості r -го та v -го інноваційних показників відповідно; $\gamma_r + \gamma_v = 1$.

Інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства, як третю складову шуканого інтегрального показника, пропонується розраховувати за такою авторською формулою [32]:

$$IEA_i = \sqrt[s]{\prod_{q=1}^p \left| \gamma_q \left(1 + \frac{\Delta K_q}{K_q^t} \right) \right| \times \prod_{d=1}^g \left| \gamma_d \left(1 - \frac{\Delta K_d}{K_d^t} \right) \right|} \rightarrow \max \quad (1.8)$$

де $\Delta K_q, \Delta K_d$ – абсолютне відхилення значень q -их інвестиційних показників-стимуляторів та d -их інвестиційних показників-дестимуляторів; $q = (\overline{1, p})$; $d = (\overline{1, g})$;

q – кількість оцінних інвестиційних показників-стимуляторів;

d – кількість інвестиційних показників-дестимуляторів, що оцінюються при аналізі;

s – загальна кількість оцінних інвестиційних показників; $s = p + g$;

$$\Delta K_q = K_q^t - K_q^{t-1}, \quad (1.9)$$

де K_q^t, K_q^{t-1} – значення q -го локального інвестиційного показника-стимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

K_d^t, K_d^{t-1} – значення d -го локального інвестиційного показника-дестимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

γ_q, γ_d – експертні оцінки рангів значущості q -го та d -го інвестиційних показників відповідно; $\gamma_q + \gamma_d = 1$.

Для розрахунку значимості окремих показників та їх груп необхідно використовувати один із методів експертних оцінок – метод рангової кореляції. В даному методі експерти на підставі зібраних даних розподіляють

показники за рангами (від 1 до n) за ступенем зменшення пріоритетності та його важливості.

Показникам з найвищим рівнем значимості експерти віддають перші ранги, а найменш важливим показникам найнижчі місця рангів. Наступним кроком необхідно визначити значимість кожної з п'яти груп шляхом накопичення рангів її окремих показників, що дає змогу дати найбільш об'єктивну оцінку зібраним даним.

Результатом завершення першого етапу описаної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства можна отримати інтегральний показник інвестиційної привабливості за кожним з досліджуваних підприємств. Однак перш за все замовникам необхідно надати в результатах точні вказівки для розміщення інвестицій, їх не цікавлять окремі значення показника інвестиційної привабливості. Тому необхідно визначити можливий рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів щодо конкретного підприємства.

При прийнятті рішення стосовно розміщення власних ресурсів, особі, що приймає таке рішення, необхідно звернути більше уваги на зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на підприємство. І лише після повного аналізу необхідно надати результати оцінки інвестиційної привабливості досліджуваних об'єктів господарської діяльності.

На другому етапі необхідно визначити уже загальну оцінку інвестиційної привабливості через корегування інтегрального показника з урахуванням факторів, які суттєво впливають на інвестиційну привабливість підприємства. Також в розрахунки інвестиційної привабливості підприємства необхідно врахування привабливості галузі і регіону досліджуваного підприємства [33].

Для кращого представлення і візуалізації результатів оцінки, на основі наведених показників, дані необхідно подавати використовуючи матрицю привабливості на мезоекономічному рівні (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Матриця інвестиційної привабливості на мезоекономічному рівні

Привабливість регіону	Привабливість галузі	
	висока	низька
Привабливий	2	1
Непривабливий	1	0

За даною методикою, якщо ні регіон, ні галузь не є привабливими для інвестування, то перш за все варто спочатку проаналізувати ринок і взяти до уваги, що інвестування будь-якого підприємства, яке працює в досліджуваній галузі та знаходиться у обраному регіоні є зовсім не перспективним. В тому випадку, коли галузь, або регіон є привабливими для інвестора, то вплив позитивних та негативних факторів щодо привабливості на мезоекономічному рівні зазвичай можуть компенсувати одна одну.

У такій ситуації прийняття рішення про інвестування певного підприємства є доцільним, але варто його робити лише на підставі оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Для досліджуваного об'єкта, що розташовується в інвестиційно-привабливому регіоні і належить до перспективної галузі, оцінка привабливості буде неодмінно зростати.

Для проведення більш об'єктивного аналізу та збільшення довіри інвестора до підприємства і отримання найбільш точної оцінки інвестиційної привабливості необхідно розглядати найбільш точні та однозначні показники діяльності підприємства на основі даних бухгалтерської та фінансової звітності, які дуже часто є частиною відкритої інформаційної бази. Наприклад, для проведення розрахунків, таким показником можна обирати рух грошових коштів підприємства (форма № 3 ДКУД), але при цьому, в процесі оцінки привабливості підприємства необхідно корегувати результати на підставі аналізу руху грошових коштів від усіх можливих видів діяльності [34].

Основні фактори які відіграють найважливішу роль при формуванні інвестиційної привабливості підприємства наведено на рисунку 1.5.

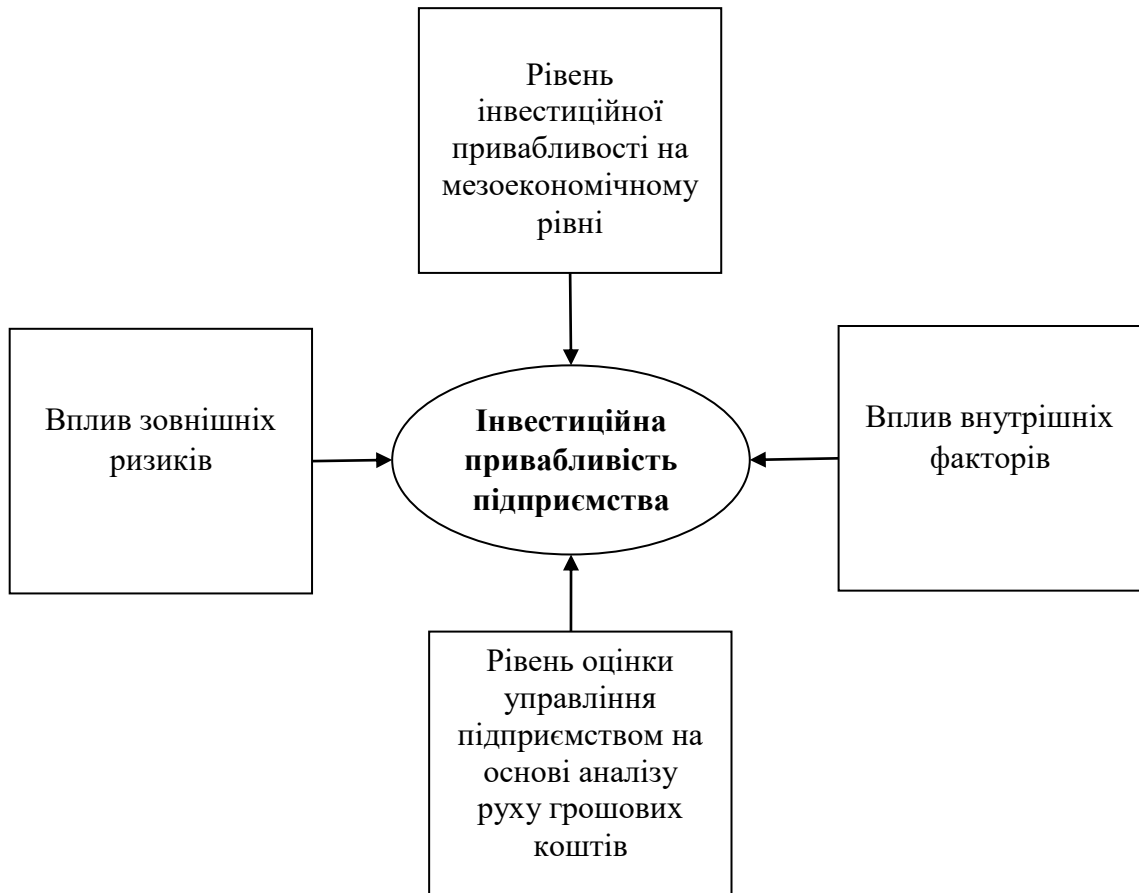

Рисунок 1.5 – Основні фактори впливу на рівень інвестиційної привабливості

Можливість дієздатності об'єкта господарської діяльності повною мірою визначається належним вмінням оперувати вагомими сумами фінансових ресурсів для того, щоб в короткий термін реагувати на виникаючі потреби та можливості, що можуть з'явитися під час виникнення нестандартних ситуацій. Отримані дані про рух грошових коштів від основної діяльності може допомогти чіткіше оцінити можливості підприємства до фінансової гнучкості [35].

Своєчасне і детальне оцінювання відіграє важливу роль, наприклад, при не враховану в закладених ризиках падінні попиту. Також варто аналізувати рух грошових коштів від основної діяльності за минулі періоди для більш детальнішого розуміння загального стану підприємства. Чим

вагоміші та значніші потоки грошових ресурсів, тим збільшується здатність підприємства до витримування несприятливих змін економічних умов середовища.

Варто зазначити, що на думку фахівців, у галузі інвестицій та кредитів аналіз руху грошових коштів є дуже корисним при проведенні оцінок доходності об'єкта господарської діяльності. Рух грошових коштів дає змогу більш об'єктивно та точно оцінити ефективність діяльності підприємства, ніж показник чистого прибутку. Також попередній аналіз грошових коштів надає додаткові можливості для визначення їх стану і загальної оцінки якості управління підприємством. На даний час краще оцінювати їх з врахуванням окремих стадій життєвого циклу підприємств в Україні.

Оцінка залежності результатів фінансово-господарської діяльності від видів діяльності, на основі даних, що збираються на окремих стадіях циклу життєдіяльності підприємства, зазвичай може відображати потенційні та перспективні можливості досліджуваного об'єкта господарської діяльності як об'єкта інвестування, тобто ступінь ризику та ймовірності повернення чи втрати вкладених коштів інвесторів.

Розрахунок та аналітична оцінка залежності підприємства від можливого впливу результатів усіх видів діяльності, варто розбивати з урахуванням того, що на зібрані дані має надзвичайний вплив стадія життєвого циклу підприємства, тому розгляд даної категорії є дуже важливим етапом оцінки.

Це надає можливість досить чітко охарактеризувати внутрішнє середовище підприємства та фактори які можуть на нього впливати, тобто його поставлені цілі, описану організаційно-правову структуру, методи які використовуються під час планування, інвестиційну спрямованість і вектор прийняття можливих інвестиційних рішень залежно від стадії життєвого циклу [36-40]. Приклад такої характеристики приведено нижче в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Характеристика внутрішнього середовища підприємства

Опис середовищ	Стадія життєвого циклу					
	народження	дитинство	юність	рання зрілість	остаточна зрілість	старіння
1	2	3	4	5	6	7
Цілі	Вживання та вихід на ринок	Закріплення на ринку, отримання прибутку	Завоювання позицій лідера, прибутки з інвестицій	Розширення частки ринку, максимізація ринкової вартості підприємства	Утримання частки ринку, утримання обсягів продажу	Вживання
Структура	Аморфна, відсутність чіткого розподілу функцій	Функціонал персоніфікація в розподілі функцій	Функціонал з елементами не централізації	Дивізійна або матрична	Централізація структури	Спрощена структура
Методи планування	Відсутність регулярного планування	Періодичне несистемне планування витрат і доходів	Цільове планування, розвиток перспектив планування	Програмно-цільове планування, стратегічне планування	Генетичне планування	Програмно-цільове планування
Напрямок інвестицій	Наявність інвестицій засновників та пошук інвестицій	Пошук зовнішніх інвесторів	Розробка пропозицій інвестицій, пошук інвесторів	Поглинання конкурентів, розширення інвестицій	Мобілізація внутрішніх резервів, досягнень НТП	На завершення роботи
Можливі рішення для інвестицій	Обов'язкові вкладення	Обов'язкові вкладення з метою підвищення можливості конкурувати на ринку	Вкладення з метою розширення та освоєння товарів (послуг) або ринків, оновлення активів об'єкта	Придбання фінансових активів, вкладення в розробки та дослідження	Оновлення активів підприємства	-

Також при розрахунку інвестиційної привабливості підприємства варто враховувати головну суть інвестування, яка полягає у вкладенні в певні види активів, і в результаті які повинні забезпечити в майбутньому отримання прибутку. В будь-якому разі для прийняття рішення про вкладення капіталу

необхідно володіти інформацією про те, наскільки передбачуваний ефект зможе компенсувати ризик, який виникає через невизначеність кінцевого результату [40-45].

Послідовність проведення корегування інтегрального показника наведено на рисунку 1.6.

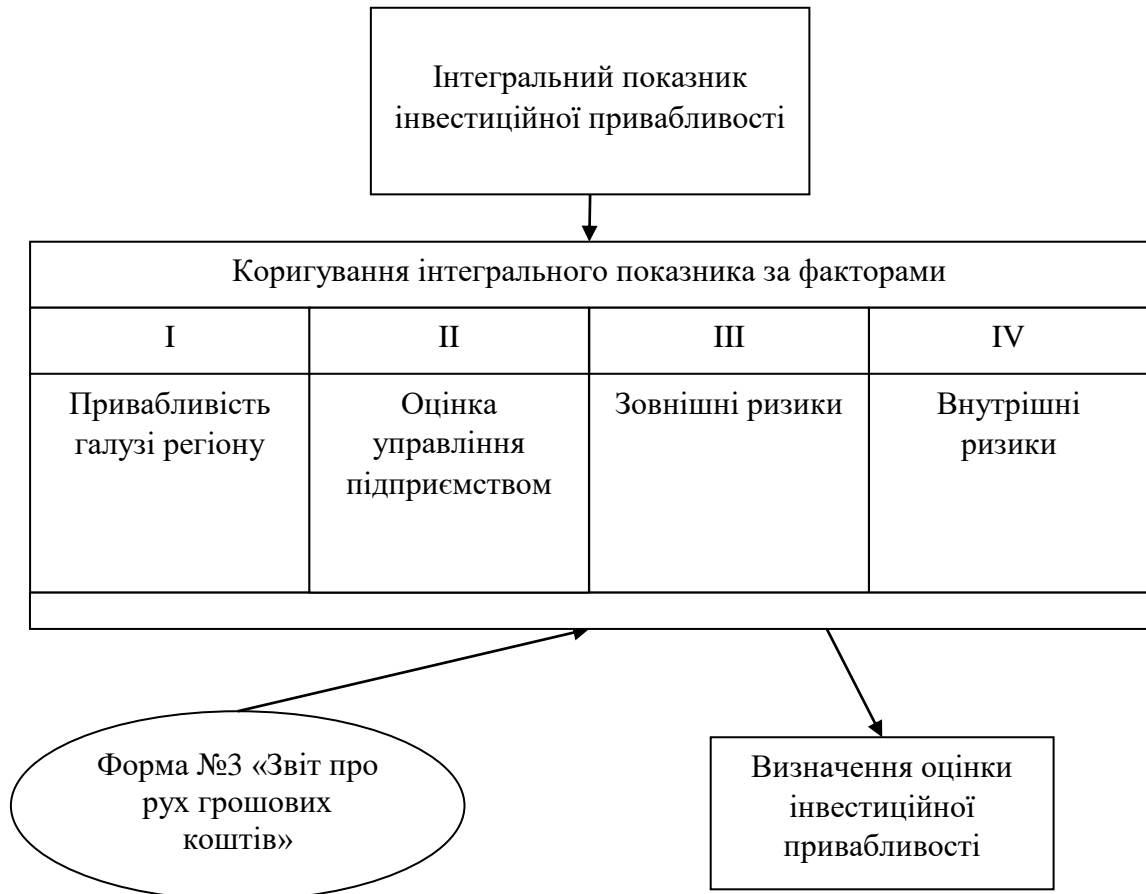

Рисунок 1.6 – Послідовність оцінки інвестиційної привабливості підприємств

Варто враховувати, що загальний рівень впливу ризиків на макrorівні (зовнішніх) та на мікрорівні (внутрішніх) дуже відрізняються. Тому аналізуючи публікації вітчизняних фахівців щодо кількісної оцінки впливу ризиків на діяльність підприємства та досвід роботи підприємств, можна зробити висновок, що в сучасних умовах в Україні зовнішні ризики

впливають на діяльність підприємства на 70 %, а внутрішні – на 30 %. Ступінь впливу кожного окремого ризику можна оцінити тільки маючи достатню інформацію про діяльність конкретного підприємства, його відносини з зовнішнім середовищем і повну характеристику внутрішнього середовища з урахуванням життєвого циклу підприємства [45-48].

Розраховану оцінку інвестиційної привабливості можна використовувати на підприємстві або на замовлення інвестора чи комерційної структури для прийняття інвестиційного рішення про вкладання коштів. Перш за все, визначення оцінки інвестиційної привабливості дає можливість оцінити загальний рівень інвестиційної привабливості будь-якого підприємства, що є ґрунтовною основою для прийняття важливих управлінських рішень суб'єктами інвестиційної діяльності.

Отже, варто зазначити, що серед різноманіття методичних підходів не існує повністю достовірної та високоякісної, яка б була панацеєю у застосуванні як для інвесторів, так і для інших учасників процесу вибору підприємства для інвестування. Усі методики мають узагальнений характер.

Розрахунок об'єктивної оцінки фінансової діяльності підприємства та його актуального стану на ринку може проводитися за різними ефективними методами експрес-аналізу або більш точно поглибленого аналізу, які ґрунтуються на оцінці абсолютних і відносних показників [49].

Дані методики забезпечують можливість своєчасного виявлення проблемних місць у діяльності підприємства і ефективного аналізу причини, які до них призвели. Однак вони не можуть надати змоги зробити обґрунтовані висновки про його фінансовий стан в цілому, інвестиційну привабливість та можливості його потенціалу.

Тому для відповіді на більшість питань які постають перед інвесторами в процесі оцінки найкращих напрямків розміщення власних ресурсів варто обирати методику розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства [50].

Перспективами подальших досліджень можна зазначити такі, як аналіз основних практичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємства; класифікація основних проблем, з якими стикаються інвестори чи власники при аналізі діяльності підприємства для оцінки інвестиційної привабливості; характеристика основних показників діяльності, що використовуються для оцінки інвестиційної привабливості та найбільш точного його вираження в математичному значенні [1].

Висновки до 1 розділу

Головною ціллю оцінки інвестиційної привабливості підприємства є вибір найкращого з усіх, що представлені до порівняння. Однак оцінка інвестиційної привабливості підприємства викликає багато протиріч та протилежних думок, так як її можна трактувати по різному. Найбільше проблем у розходженні оцінки одного вибраного підприємства полягає у тому, що для знаходження значення привабливості було поставлено різні цілі, використано різні методики або враховані різні фактори.

Для прийняття рішення необхідно спиратися на результати отриманого кількісного вираження показників інвестиційної привабливості підприємства й порівняти отримані результати потенційних об'єктів інвестування з урахуванням їхніх головних переваг, недоліків та можливостей.

Для вирішення питання вибору потенційно успішного підприємства для інвестування варто звертатися до методики визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства. Але проводячи аналіз необхідно чітко визначити цілі та мінімізувати вплив негативних аспектів які можуть впливати на точність оцінки та її ефективність.

Провівши аналіз поняття «інвестиційна привабливість» та оцінивши результати, варто зауважити, що у представлених літературних джерелах можна спостерігати велике різноманіття та суперечність поглядів на сутність інвестиційної привабливості підприємства.

Перш за все це зумовлює значні відмінності підходів до проведення її оцінки. Для більш точного розуміння даної категорії необхідно провести більш детальний аналіз даних, ґрунтуючись на практичних засадах та думках інвесторів та власників підприємств, які в своїй діяльності розраховували привабливість підприємства та мають розуміння в основних аспектах даного поняття в розрізі різних поставлених цілей при аналізі та оцінці інвестиційної привабливості підприємства.

2 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» НА РИНКУ МАКАРОННИХ ВИРОБІВ

2.1 Загальна характеристика ринку макаронних виробів

В сучасному світі, в час постійних змін та проблем з навколишнім середовищем, можна спостерігати тенденції зростання населення планети, що веде за собою зменшення кількості природних ресурсів, вигорання основних запасів продовольства, а отже як наслідок збільшення попиту на продукти харчування. Ця проблема все ближче та частіше постає перед кожною державою світу, а в майбутньому може стати визначальним переломним фактором розвитку світової економіки. Щоб не допустити фатальних помилок в проставлені пріоритетів діяльності, необхідно опиратися на концепцію сталого розвитку, все частіше включати проблеми навколишнього середовища та вдосконалення суспільства в місії та цілі компаній поверх збагачення та отримання прибутків за будь-яку ціну [51].

Варто зазначити, що саме тому харчова промисловість лишатиметься перспективним напрямком розвитку для будь-якої країни. Як відомо, Україна у цьому плані має безліч переваг, таких як:

- сприятливі погодні умови;
- високий якісний рівень чорноземів;
- спеціалізація на аграрній промисловості;
- забезпеченість усіма необхідними ресурсами для перспективного розвитку діяльності;
- роки досвіду та напрацювань, щодо діяльності у напрямку розвитку харчової промисловості та інші [52].

Саме тому, одним із найперспективніших напрямків для дослідження та інвестування на даному етапі розвитку світової економіки можна взяти до розгляду харчову промисловість.

Провівши поверхове дослідження літератури та діяльності підприємств на ринку харчової промисловості, а також поведінки вітчизняних споживачів, до більш детального розгляду та аналізу було обрано ринок макаронних виробів, який займає провідне місце у харчовій промисловості всієї планети, а особливо в сучасному житті українців та реаліях функціонування підприємств України.

Головною метою для підтримки успішного розвитку діяльності об'єктів господарської діяльності харчової промисловості на ринку макаронних виробів є виготовлення якісної продукції для задоволення основних потреб споживачів. Для досягнення поставлених перед собою цілей, підприємства які займаються виготовленням макаронних виробів мають поставити перед собою та успішно вирішити наступні завдання:

- прагнути довершеної досконалості, впроваджуючи інноваційні технології для виготовлення високоякісної та конкурентоспроможної продукції;

- постійно рухатися вперед та ніколи не зупинятися на досягнутому, використовувати нестандартні підходи в процесі виготовленню продукції для задоволення потреб найвибагливіших споживачів;

- постійно розвиватися та досягати поставлених цілей, керуючись основними принципами концепції сталого розвитку;

- покращувати ефективність роботи персоналу та основних фондів виробництва;

- виготовляти продукцію керуючись основними правилами міжнародних стандартів;

- при оцінці товарів дотримуватись оптимального співвідношення показників ціни та якості;

- в процесі діяльності враховувати потребу збереження довкілля навколишнього середовища та захисту високо-моральних цінностей суспільства.

Однак, проаналізувавши стан сучасних підприємств в Україні, можна зробити висновок, що для ефективної діяльності не вистачає багатьох елементів щоб забезпечити прогресивний розвиток та модернізацію виробництва, імплементацію нових технологій та покращення бізнес-процесів, залучення свіжого капіталу, політичної підтримки держави. Тому щоб підприємству втриматися на плаву, перш за все необхідно забезпечити високоякісне виготовлення продукції, що здійснюється завдяки напрацьованому комплексу заходів по задоволенню потреб споживачів.

Ринок макаронних виробів – це частина ринку споживчих товарів на якому здійснюється купівля або продаж предметів харчової промисловості особистого споживання виготовлених з макаронного тіста. Різноманітність продукції відрізняється широким асортиментом видів продукції та покриває споживачів різних категорій населення, від бюджетних варіантів до вишуканих делікатесних наборів. На даному ринку продавцями виступають окремі товаровиробники, однак більшість виготовленої продукції реалізовується за допомогою роботи посередників. Ринок макаронних виробів, як і будь-який ринок предметів споживання, відображає взаємодію виробництва і споживання продукції, працює за законами попиту та пропозиції на товари [53].

Проаналізувавши ринок харчової промисловості, варто зазначити, що макаронні вироби у наш час для українців є одним з найпопулярніших продуктів широкого використання. Продукція виготовлена з макаронного тіста відрізняються своєю енергетичною цінністю та можливістю різноманітного споживання з будь-яким іншим товаром харчової промисловості, за що дуже ціняться серед споживачів. Вона відрізняється легкістю та швидкістю в приготуванні та не має особливих вимог та термінів до зберігання у сухому вигляді. Також варто зазначити, що макаронні вироби відповідають головному критерію споживачів «ціна-якість» продукції, а тому завжди користуються попитом серед населення.

Порівняльну статистику по виробництву продукції на ринку макаронних виробів приведено у таблиці 2.1. Дані таблиці взяті на основі статистичних досліджень Державної служби статистики України за період 2015-2019 роки [54].

Таблиця 2.1 – Динаміка обсягу виробництва макаронної продукції в Україні

Найменування продукції	Обсяг виробленої макаронної продукції (валове виробництво) за роками, тис. т					Темп зміни обсягів виробленої макаронної продукції, гр.6/гр.2, %
	2015	2016	2017	2018	2019	
1	2	3	4	5	6	7
Вироби макаронні неварені (сухі)	86,8	95,9	88,2	79,3	73,8	85,02

За результатами аналізу даних таблиці 2.1 можна зробити висновок, що на протязі 2016-2019 рр. динаміка досліджуваного показника має негативну тенденцію зниження. Темп зміни показника у 2019 році порівняно із 2015 роком склав 85,02 %. Обсяг виробництва макаронної продукції у 2019 р. зменшився майже на 5 % проти 2018 року. Середній показник виробництва продукції становить близько 6 тисяч тон в місяць. Пік можна було спостерігати у жовтні, що легко пояснюється зменшенням пропозиції овочів та фруктів на ринку харчової промисловості. Споживання макаронних виробів в Україні в середньому складає 1,8 кг на рік на одну особу, а в продуктовому кошику (затвердженому Постановою КМУ від 11.10.2016 № 780) кількість спожитих на рік макаронних виробів повинна складати не менше 4 кг на одну особу. У Європі вказаний показник становить понад 12 кг макаронних виробів на рік, що в шість разів перевищує вітчизняні норми [55]. Дану статистику можна пояснити тим фактом, що в Україні макарони, серед населення не асоціюються з делікатесами, а більше як з продуктом першої необхідності, тобто з швидкою та зручною їжею переважно в низькій та середній ціновій категорії. Зменшення динаміки

досліджуваного показника можна пов'язати з тим, що зі зменшенням попиту через нестабільність ситуації та перехід споживачів на дешевшу та вигіднішу продукцію у співвідношенні ціни та поживності, а з покращенням доходів населення суспільство переходить на товари які викликають асоціації з достатком та розкішшю, і якраз у нашому розумінні макаронні вироби до неї не входять, так як підприємства виготовляють низькоякісну продукції з третьосортної сировини, а товари елітного рівня зазвичай ідуть на експорт.

Однак, з іншого боку можна спостерігати актуальну тенденцію популяризації італійської кухні, в якій паста (продукт з макаронних виробів) займають найважливіше місце, що неодмінно призводить до росту попиту. Також спостерігається тенденція зростання макаронних виробів з цільної пшениці та низького вмісту натрію, що може говорити про перехід населення на більш якісну продукцію у своєму раціоні, а отже за рахунок якіснішої продукції збільшується і її ціна, що є дуже важливим для інвесторів, з точки зору доходності вкладених ресурсів у об'єкти господарської діяльності ринку макаронної продукції.

Варто зазначити, що основними факторами, що впливають на ринок макаронних виробів та на ціну товарів, є залежність продукції від сировини її виготовлення, в даному випадку переважно від борошна. Починаючи з початку 2017 року і до 9 місяця 2019 року, ціни на борошно виростили на 27 %. Найбільше зростання цін відбулось в 4 кварталі 2018 року і в 1 кварталі 2019 року, що можна спостерігати на рисунку 2.1.

На вартість борошна в Україні значний найбільший вплив має показник урожайності зернових культур, головною мірою пшениці). За 9 міс. 2019 року врожай пшениці склав 28,8 млн. тон, що на 15,1 % більше аналогічного періоду попереднього року. Також, у більшості випадків, вагомий вплив на вартість продукції макаронних виробів має ціна на електроенергію та комунальні [56].

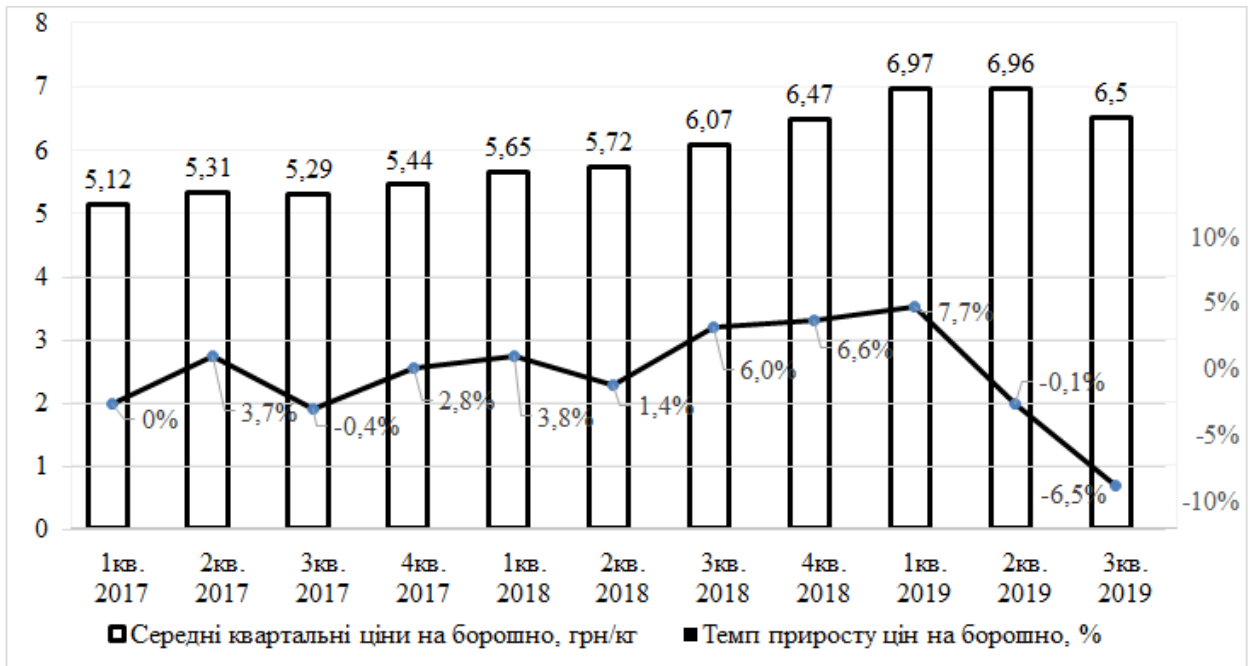

Рисунок 2.1 – Динаміка зміни ціни на борошно, як головний фактор впливу на ринок виробництва макаронних виробів

Також варто виділити наступні чинники впливу на цінову політику операторів ринку:

- співвідношення значень попиту та пропозиції;
- нестабільність валютного курсу;
- урожайність зернових культур;
- державне регулювання торговельної діяльності.

При проведенні дослідження варто зазначити, що ринок макаронних виробів в Україні постійно зазнає постійних змін: відбувається зміна структури, тобто змінюється у більше значення частка імпортової продукції. Через політичні фактори спостерігається значне зростання витрат на енергоресурси. Також виробники макаронних виробів дуже часто починають конкурувати із торговими мережами, а на ринок постійно виходять нові вагомі компанії, які майже монополізують ринок у своїй сфері або секторі. На даний момент, за даними статистики загальна кількість активних виробників макаронної продукції знаходиться в межах 70-90 великих і малих суб'єктів господарської діяльності [57].

Основною експортною продукцією залишаються макарони швидкого приготування торгової марки «Мівіна», «Ролтон» та «BIGBON». Головними покупцями вітчизняних виробів виступали: Республіка Молдова 14 % (3,6 тис. т), Німеччина 10,1 % (2,6 тис. т), Велика Британія 9 % (2,3 тис. т), Румунія 6,2 % (1,6 тис. т). Загальний прибуток від експорту продукції становить 38,34 млн USD.

Також окремо необхідно розглянути показники імпорту продукції ринку макаронних виробів. Варто зазначити, що імпорт виробів з макаронного тіста переважає над експортом (36,5-25,6 тис. т). Згідно з даними Державної фіскальної служби України, загальний обсяг поставки вдалося збільшити на 4 % проти 2017 року.

На вітчизняному ринку присутній великий асортимент імпортової продукції – це макаронні вироби середнього та преміум класу, якість і вартість яких значно вища за українські макарони. Підвищення попиту стимулювало зріст обсягу поставок з закордону на 31 % (36,5 тис. т) проти показника 2017 року [58].

Основними постачальниками макаронних виробів до України залишаються:

- Італія з часткою 39 %;
- Туреччина з часткою 31 % ;
- Польща з часткою 19,7 %.

Однак варто зазначити, що частка вітчизняного виробництва займає більшу частину ринку. В 2017 році частка імпортової макаронної продукції становила 35 % ємності ринку. Перш за все це пов'язано із більшою вартістю імпортованих макаронних виробів у порівнянні з вітчизняними. У вартість іноземної продукції, окрім логістичних витрат входить вартість імпортного мита. При цьому експорт макаронних виробів з України у грошовому виразі показує тенденцію до зростання.

Детальна порівняльна інформація щодо показників імпорту та експорту продукції ринку макаронних виробів приведена на рисунку 2.2. Основні дані взяті до аналізу на основі досліджень української державної фіскальної служби статистичного розділу митної статистики [58].

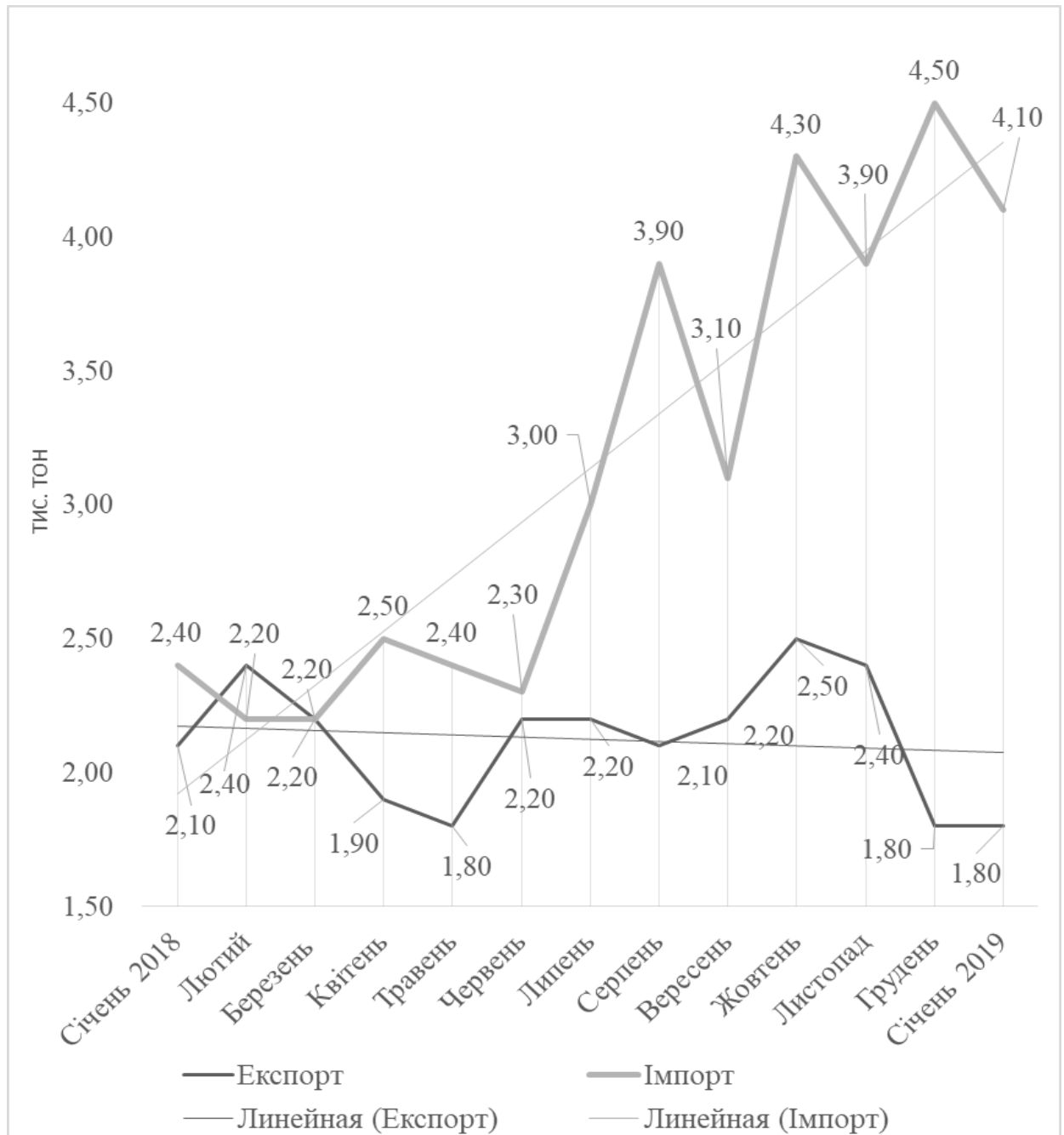

Рисунок 2.2 – Експорт-імпорт продукції ринку макаронних виробів за період починаючи з січня 2018 року по січень 2019 року

Основна маса імпоротної продукції – це макаронні вироби середнього і преміум-класу, це означає що їхня якість і вартість є вищою за українську продукцію. Наразі попит на імпортну макаронну продукцію зростає, оскільки покращується макроекономічна ситуація в країні та умови імпорту виробів сприяють зниженню ціни продукту (відміна ввізного мита для виробників з країн ЄС). Також підвищенню попиту сприяє популяризація італійської та азійської кухні, де основним делікатесом є паста та лапша [56].

Проаналізувавши дані графіку експорту та імпорту продукції ринку макаронних виробів за період починаючи з січня 2018 року по січень 2019 року, приведеному на рисунку 2.2, можна зазначити поступове віддалення показників кількості експорту та імпорту, та значну перевагу імпоротної продукції на ринку макаронних виробів над експортною, виробленою вітчизняними підприємствами. Не важко помітити по лінії тренду експорту, що експорт макаронних виробів за рік майже не змінився, одночасно як імпорт товарів під кінець 2019 року виріс майже удвічі.

Така динаміка може пояснюватися тим, що рівень продукції українських підприємств на ринку макаронних виробів не змінився, а об'єм експорту коригувався зовнішніми факторами впливу на попит. А от на основі показників імпорту можна спостерігати значне підвищення, що може означати збільшення попиту на іноземну продукцію, так її зазвичай вважають набагато кращою від вітчизняної [59].

Також, така динаміка показує досить негативні аспекти з токи зору інвесторів, і впливає на рівень оцінки інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств. Для покращення показників необхідно вийти на новий рівень конкуренто-спроможності українських підприємств, відносно закордонних. Також на дані показники дуже вагомий впливає державна політика та внутрішня економіко-політична ситуація в країні.

Також варто зазначити, що основними проблемами виробництва на українському ринку макаронних виробів можна відзначити сильну

залежність від цін на сировину, паливно-мастильні матеріали, що відіграють домінуючий вплив на вартість продукції. Так, у 2018 році основний інгредієнт – борошно зросло в ціні на 20 % проти показника 2017 року. Що й спровокувало виробників макаронів до вимушеного кроку підняття цін на свою продукцію, навіть незважаючи на скорочення ринку та велику конкуренцію імпортерів. Найдорожчою є продукція з твердих сортів пшениці. В середньому впродовж року макаронні вироби подорожчали на 16,3 % (14,91 грн/кг у січні до 17,34 грн/кг у грудні). Аналітичний відділ Ради з питань експорту продовольства зазначає, що в Україні у 2018 році споживання виробів з макаронного тіста зросло на 10,7 % проти показника 2017 року. Зростання обсягу виробництва та імпортних поставок макаронних виробів за прогнозами продовжуватиметься у 2019 році [56].

Проаналізувавши тенденції ринку макаронних виробів та діяльність вітчизняних підприємств на ньому варто зазначити, що рух коштів інвесторів не значний і для збільшення інвестиційної привабливості даної області багато чого не вистачає.

Варто відзначити наступні проблемні моменти, з якими досить часто можуть стикатися підприємства під час діяльності на ринку макаронних виробів в Україні:

- нестабільність цін;
- перевищення попиту над пропозицією в період кризових ситуацій та нестабільності;
- вагоме значення сезонності пропозиції;
- зміни клімату, що негативно впливають на врожайність сировини.

Також на основі аналізу ринку макаронних виробів в Україні, вагомими негативними факторами для виробників можна виділити наступні:

- відсутність доступної та в достатньому обсязі якісної сировини для виготовлення продукції групи А з пшениці твердих сортів;

- високий ступінь зношеності технологічного обладнання вітчизняних підприємств;
- сильна конкуренція великих заводів з малими виробниками та імпортерами;
- присутність значного тіньового сектору;
- цінова залежність виробників від торгових мереж [57].

Для покращення ситуації на ринку, перш за все, потрібні суттєві реформи та зміни в законодавстві. Можна виділити декілька для загального усвідомлення проблематики:

а) судова реформа, яка забезпечила б серйозні можливості захисту інтересів бізнесу та інвесторів у суді;

б) податкова реформа, яка дала б можливість:

1) систематизувати основні показники фінансової діяльності підприємств;

2) стабілізувати економіко-політичну ситуацію на ринку макаронних виробів;

3) знизити правовий та податковий тиск на бізнес, особливо в періоди кризових ситуацій.

в) проведення приватизації, в тому числі із залученням іноземного капіталу, такі зміни дали б можливість надати підприємствам можливість систематичного ведення справ;

г) дієві кредитні механізми, які, могли б дозволити конвертації кредиту у статутний капітал та інші.

Перш за все, найважливішим кроком у розвитку даного напрямку і залучення коштів іноземних інвесторів є створення комфортних умов, які могли б гарантувати бізнесменам прозорі та зрозумілі правила діяльності на ринку макаронних виробів. Тому необхідно не лише внести зміни в законодавство, але й багато нагальних проблем, які супроводжують

український бізнес, таких як корупція та відсутність гарантії захисту діяльності інвесторів, як внутрішніх, так і зовнішніх [58].

Таким чином, на основі аналізу можна виділити декілька перспективних напрямків розвитку, які можуть зацікавити як внутрішнього, так й іноземного інвестора.

До першого, найбільш перспективного та ефективного варто віднести спрямування своєї діяльності виробництва продукції на експорт. Цей інструмент вже багато часу, та досить успішно використовують великі вітчизняні підприємства: хлібобулочні, кондитерські, лікєро-горілочні, сирні та м'ясні.

Необхідно орієнтуватися на попит іноземних ринків та довести продукцію до високоякісного рівня, щоб не поступатися європейським аналогам, а ціна на світовому ринку більш ніж конкурентна. В такому варіанті, як результат можна отримати сформовану високоякісну маржу, з високими валютними доходами, що привабить інвесторів і дасть можливість розвиватися у світовому масштабі [59].

До іншого напрямку можна віднести покращення інфраструктурних рішень. Вже сьогодні Україна посідає третє (після Штатів та Євросоюзу) місце за експортом зерна з часткою ринку в 11 %. Отже це каже про високу якість вітчизняної продукції, однак через проблеми інфраструктури, її зношення та відсутність вдосконалення, вона давно застаріла і не витримує нарощування обсягів виробництва.

Вирішення основних проблем та початок руху в напрямку європейського рівня виробництва, вихід до їхнього рівня потужності підприємств і якості продукції, значною мірою покращить стан ринку макаронних виробів та зможе надати змогу покращити рівень інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств та залучити ресурси іноземних інвесторів.

2.2 Аналіз основних економічних показників діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»

В рамках атестаційної роботи, для проведення детального аналізу економічних показників, як об'єкт дослідження, було вибрано підприємство харчової промисловості, ринку макаронних виробів приватне акціонерне підприємство «МАКАРОННА ФАБРИКА», за ЄДРПОУ 00376449. Офіційно заявлений вид економічної діяльності даного підприємства – це виробництво макаронних виробів та подібних борошняних виробів, згідно КВЕД 10.73. Організаційно-правова форма господарювання даного об'єкта господарювання заявлена як акціонерне підприємство. Дата проведення реєстрації – 31 січня 1996 року.

До розгляду були представлені показники подані на перше січня 2019 року. Дані аналізу сформовані на основі регулярної інформації поданої підприємством і розміщеної на сайті агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України SMIDA [60].

В офіційній документації, яка описує діяльність досліджуваного об'єкта було розкрито, що середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу 49 осіб. Також не вказана середня чисельність позаштатних працівників та сумісників. Як зазначено у поданій звітності, емітент не належить до будь-яких об'єднань підприємств та позиції емітента в структурі інших об'єднань. Також, об'єкт дослідження не веде спільних видів діяльності з іншими організаціями, підприємствами чи установами. На основі звітної документації було виявлено, що протягом звітного періоду до керівництва не поступало пропозицій від третіх осіб щодо реорганізації діяльності [60].

У звітності виявлено опис облікової політики вибраної керівництвом підприємства. Амортизація нараховувалася за прямолінійним методом, а

FIFO вказаний, як метод оцінки вартості запасів. В обліковій політиці, відповідно до міжнародних стандартів та законів України, відображені всі основні показники організації бухгалтерського обліку підприємства. Було виявлено наявність акцій, що можна розглядати як інші фінансові інвестиції не пов'язані з особами для одержання прибутку на вкладені вільні грошові ресурси до моменту їх погашення, що надає змогу одержання доходів у вигляді відсотків.

Відносно інвестицій в асоційовані підприємства Керівництво застосовує зважене судження щодо суттєвості впливу та прогнозування доходів від інвестицій. Незважаючи на те, що дані на основі яких було проведено аналіз базувались на найкращій інформації, наявній на період аналізу, у результаті можливих змін у майбутньому може виникнути необхідність коригування цих оцінок (у сторону збільшення або зменшення).

Варто зазначити, що основний дохід ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» отримало від продажу основних засобів, переуступці боргу за макаронні вироби, операційної оренди у сумі 108,2 тис грн. За даними фінансової звітності станом на 31 грудня 2018 року на балансі обліковувалися основні засоби по залишковій вартості на суму 455,00 тисяч грн. За результатами проведеної інвентаризації, станом на 01 грудня 2018 року, суттєвих надлишків та недостач не було виявлено. Протягом травня 2016 року на балансі Товариства обліковувалися довгострокові фінансові інвестиції у сумі 60 018 тис. грн. [60].

Станом на 31 грудня 2018 року на балансі ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» обліковуються інші довгострокові фінансові інвестиції в сумі 290 тис. грн. Інших необоротних активів станом на 31 грудня 2018 року не обліковувалося. Підприємство станом на 31 грудня 2018 року має об'єкт ЦО у розмірі 60,9 тис грн., транспортні засоби та обладнання у розмірі 394,1 тис. грн.

Станом на 01 січня 2019 року на балансі обліковувалися інші фінансові інвестиції у розмірі 290 тисяч грн. Серед іншої дебіторської заборгованості обліковується на загальну суму 111 495 043,90 грн. В більшості випадків дійсні договори ставляться під сумнів виконання і підприємство не очікує отримати від них великих прибутків [60].

Політика щодо досліджень та розробок на підприємстві не застосувалася. Більше інформації, яка знадобиться для оцінки інвесторами фінансового стану та результатів діяльності емітента, дані про результати та аналіз діяльності емітента за останні три роки приведено в таблиці 2.2 [60].

Таблиця 2.2 – Аналіз господарської діяльності за 2016-2018 роки

№ з/п	Показник	Значення показника за роками, тис. грн.			Темп зміни показника, гр.5/гр.3, %
		2016	2017	2018	
1	2	3	4	5	6
1	Усього активів	437276	175844	169281	38,71
2	Основні засоби (за залишковою вартістю)	1249	904	455	36,42
3	Довгострокові фінансові інвестиції	290	290	290	0
4	Запаси	9573	4	0	-
5	Власний капітал	57853	56035	57284	99,01
6	Статутний капітал	3157	3157	3157	0
7	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	62146	60328	61577	99,08
8	Довгострокові зобов'язання	-	-	10	-
9	Поточні зобов'язання	495129	231879	226555	45,75
10	Чистий прибуток (збиток)	-	-	1249	-

За результатами аналізу даних таблиці 2.2 можна зробити висновок, що на протязі 2016-2018 років динаміка досліджуваних показників діяльності підприємства має тенденцію зниження. Також, варто звернути увагу на наявність прибутків за 2018 рік на відміну від попередніх років. Однак, можна спостерігати використання всіх запасів підприємства та відсутність зміни показника наявності довгострокових фінансових інвестицій.

У Балансі підприємства відображають свої активи, тобто ресурси які контролює підприємство в результаті минулих подій, які необхідно використовувати для надходження економічних вигод у майбутньому. Зобов'язання, тобто заборгованість підприємства, яка виникає внаслідок подій в минулому і погашення якої необхідне для зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди [61].

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань і як в результаті підсумок Активу Балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу, тобто Пасиву Балансу.

Статті бухгалтерського Балансу відображають основні показники стану діяльності на відповідну дату окремих видів господарських засобів, коштів і джерел їх утворення. Кожна стаття балансу має свій грошовий вираз.

Баланс складається з двох частин:

- Активу, де представлені господарські засоби;
- Пасиву, де згруповані джерела господарських засобів.

За вищезазначеним стандартом Актив Балансу складається з трьох розділів:

- I, необоротні активи;
- II, оборотні активи;
- III, витрати майбутніх періодів.

Для аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» було розглянуто дані балансу активів на 31 грудня 2017 року, які наведені у додатку, таблиця А.1 [60], а у таблиці 2.3, наведено порівняльний аналіз показників балансу активів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА», на 31 грудня 2017 року. Розглянуто абсолютне та відносне відхилення показників відносно початку та кінця звітного періоду.

Таблиця 2.3 – Баланс активів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»

Показник	На початок 2017 року, тис. грн	На кінець 2017 року, тис. грн	Абсолютне відхилення (гр.3-гр.2), тис. грн	Відносне відхилення (гр.3/гр.2), %
1	2	3	4	5
Основні засоби	1249	904	-345	72,38
Первісна вартість	1787	1530	-257	85,62
Знос	538	626	88	116,36
Необоротні активи	62667	2304	-60363	3,68
Запаси	9573	4	-9569	0,04
Дебіторська заборгованість	19517	501	-19016	2,57
Рахунки в банках	7105	8	-7097	0,11
Оборотні активи	374609	173540	-201069	46,33
Баланс активів	437276	175844	-261432	40,21

За результатами аналізу даних показників балансу активів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА», на 31 грудня 2017 року, що наведені у таблиці 2.3, можна спостерігати тенденцію зменшення вартості активів підприємства. Вартість основних засобів підприємства, на кінець звітного періоду, зменшилася майже на 72 %, а оборотних активів понад 46 %. При цьому, вартість витрат майбутніх періодів дорівнює нулю, тобто вони взагалі відсутні. Загальний баланс активів відображає тенденцію зменшення, понад 40 %.

Наступним важливим показником варто розглянути пасив Балансу, що складається з п'яти розділів:

- I, власний капітал;
- II, забезпечення наступних витрат і платежів;
- III, довгострокові зобов'язання;
- IV, поточні зобов'язання;
- V, доходи майбутніх періодів.

У Балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Метою складання Балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на

звітну дату. Для формування повноцінної картини балансу, необхідно також розглянути дані балансу пасивів на 31 грудня 2017 року, які наведені у додатку, таблиця А.2 [60], а у таблиці 2.4, наведено порівняльний аналіз показників балансу пасивів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА», на 31 грудня 2017 року. Розглянуто абсолютне та відносне відхилення показників відносно початку та кінця звітного періоду.

Таблиця 2.4 – Баланс пасивів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»

Показник	На початок 2017 року, тис. грн	На кінець 2017 року, тис. грн	Абсолютне відхилення (гр.3-гр.2), тис. грн	Відносне відхилення (гр.3/гр.2), %
1	2	3	4	5
Зареєстрований (пайовий) капітал	3157	3157	0	100,00
Нерозподілений прибуток	-62146	-60328	1818	97,07
Власний капітал	-57853	-56035	1818	96,86
Поточні зобов'язання і забезпечення за товари, роботи, послуги	4485	2889	-1596	64,41
Поточні забезпечення	850	0	-850	0,00
Поточні зобов'язання і забезпечення	495129	231879	-263250	46,83
Баланс пасивів	437276	175844	-261432	40,21

За результатами аналізу даних показників балансу пасивів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА», можна спостерігати тенденцію зменшення вартості пасивів підприємства. На основі даних таблиці, можна спостерігати незначне збільшення власного капіталу, однак зареєстрована вартість капіталу не змінилася. При цьому, вартість поточних зобов'язань та забезпечень зменшилася на кінець звітного періоду, значення показника відносного відхилення становить 46,83 %. Загальний баланс активів відображає тенденцію зменшення, понад 40 %, що доводить правильність розрахунків і відповідає балансу активів.

Фінансова звітність – це надана звітність від бухгалтерії товариства, що містить дані щодо фінансового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів організації за звітній період. Головною метою складання фінансової звітності є надання користувачам інформації для прийняття рішень по фінансовому стану організації. Фінансова звітність складається з балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до звітів. Фінансові звіти містять статті, склад і зміст яких, перш за все регламентований відповідними міжнародними та державними стандартами.

Аналіз звіту фінансових результатів є дуже важливим для формування загального поняття щодо прибутковості підприємства та напрямку в якому відбувається рух досліджуваного об'єкта на основі його витрат. В даному дослідженні береться до уваги показник сукупного доходу підприємства, що повною мірою відображає фінансовий стан. Але його потрібно відображати на фоні інших показників для узагальнення результатів дослідження та виявлення основних причин що впливають на даний показник. Прибутковість є дуже важливою для інвесторів, так як перш за все вони хочуть примножити свої вкладені ресурси. Аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» за період дослідження об'єкта, тобто за 2017 рік, наведено у таблиці 2.5 [60].

Таблиця 2.5 – Аналіз фінансових результатів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»

Показник	На початок 2017 року, тис. грн	На кінець 2017 року, тис. грн	Абсолютне відхилення (гр.3-гр.2), тис. грн	Відносне відхилення (гр.3/гр.2), %
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції	131067	58837	-72230	44,89
Собівартість реалізованої продукції	95877	46206	-49671	48,19

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5
Валовий: прибуток	35190	12631	-22559	35,89
Інші операційні доходи	7040	3038	-4002	43,15
Адміністративні витрати	4978	2068	-2910	41,54
Витрати на збут	18408	10228	-8180	55,56
Інші операційні витрати	8931	7321	-1610	81,97
Інші доходи	130401	257298	126897	197,31
Фінансові витрати	77276	0	-77276	0,00
Інші витрати	140288	240944	100656	171,75
Сукупний дохід	-77306	12449	89755	16,10

Проаналізувавши дані звіту про фінансові результати діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» за 2017 рік, можна відзначити вагомі зміни. Незважаючи на значне зменшення чистого доходу від реалізованої продукції та валового прибутку майже вдвічі, можна спостерігати збільшення сукупного доходу підприємства. Це досить гарний показник, так як в минулому періоді, який брався до порівняння, відзначається від'ємне значення показника у понад вісімдесят тисяч гривень. На такий результат вплинуло відсутність фінансових витрат у досліджуваному періоді, тому для більш ґрунтовного висновку необхідно проаналізувати більш детально діяльність підприємства та представлені показники економічної діяльності.

Також дуже важливим при оцінці діяльності підприємств є звіт про рух грошових коштів. Перш за все він відображає рух коштів об'єкта досліджень від трьох видів діяльності:

- операційної;
- інвестиційної;
- фінансової.

При формуванні даного звіту, головною метою варто виділити відображення зацікавленим особам повної, достовірної та неупередженої інформації про зміни, які відбуваються у грошових коштах досліджуваного підприємства. Для кращого уявлення загальної картини, такі дані необхідно

наводити у порівняльному форматі, наприклад із даними попередніх періодів.

За даними, що наведені у звітності про рух грошових коштів підприємства, можна провести структурний аналіз грошових потоків і визначити основні показники які впливають на діяльність. Це зможе допомогти керівництву при формуванні загального плану діяльності, для швидкого реагування на виникаючі проблеми та вчасного реагування на них, відображення способів їх вирішення шляхом корегування планів та задач. Вчасне реагування на виникаючі проблеми та коректна їх оцінка є дуже важливою для будь якого підприємства. На основі результатів аналізу можна виділити наступні аспекти для корегування діяльності підприємства:

- вид діяльності, який забезпечив переважання надходжень грошових коштів над їх витрачанням;
- вид діяльності, який потребував найбільших вливань коштів;
- позитивні та негативні тенденції діяльності;
- основні причини зміни основних показників;
- шляхи усунення вузьких місць діяльності та основних проблем.

Аналіз даних звіту про рух грошових коштів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» за 2017 рік за даними [60] наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз руху грошових коштів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»

Показник	На початок 2017 року, тис. грн	На кінець 2017 року, тис. грн	Абсолютне відхилення (гр.3-гр.2), тис. грн	Відносне відхилення (гр.3/гр.2), %
1	2	3	4	5
Надходження від реалізації продукції	239710	196827	-42883	82,11
Надходження цільового фінансування	248	96	-152	38,71

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5
Надходження від повернення авансів	157024	6967	-150057	4,44
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	10	4	-6	40,00
Надходження від операційної оренди	214	109	-105	50,93
Інші надходження	112333	331946	219613	295,50
Витрати на оплату робіт або послуг	173415	82002	-91413	47,29
Витрати на оплату праці	11798	4376	-7422	37,09
Відрахувань на соціальні заходи	3288	1406	-1882	42,76
Інші витрачання	218870	452331	233461	206,67
Чистий рух коштів від операційної діяльності	98098	-7086	-105184	-7,22
Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності	0	0	0	0
Чистий рух грошових коштів за звітний період	4543	-7086	-11629	-155,98
Залишок коштів на початок року	2268	7112	4844	313,58
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	301	-18	-319	-5,98
Залишок коштів на кінець року	7112	8	-7104	0,11

Отже, на основі даних звіту руху грошових коштів приведених у таблиці 2.6, варто зазначити, що найбільш вагоме місце займають грошові кошти, що вказані у статті інші надходження, тобто надходження від операційної діяльності підприємства. Аналогічна ситуація помітна із статтею інші витрачання. Також варто окремо відмітити, що руху коштів у результаті інвестиційної діяльності не було виявлено ні за 2017 ні за 2016 роки, що показує відсутність або низький рівень кампанії по залученню інвестиційних ресурсів. Чистий рух коштів від операційної діяльності відносно

попереднього аналогічного періоду з позитивного показника змінився на відмінний. Також помітна негативна тенденція зменшення залишку коштів на рахунку відповідно даним аналізованого періоду.

На основі проведеного дослідження, варто виділити наступні проблеми, які впливають на діяльність емітента. Перш за все це високий ступінь залежності від законодавчих або економічних обмежень, з якими стикаються більшість підприємств. Також, важко не помітити, що підприємство ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» функціонує в нестабільному середовищі, а поліпшення економічної ситуації в Україні в значній мірі залежить від ефективності фіскальних і інших заходів, які здійснюються урядом України. Невизначеність політичних, юридичних, податкових і нормативно-законодавчих умов функціонування може кардинально вплинути на вартість активів та розміри прибутку приватного акціонерного товариства «МАКАРОННА ФАБРИКА».

Однак, на сьогоднішній день важко досить точно оцінити ефект впливу сучасної економічної ситуації, законодавчого регулювання діяльності на ринку макаронних виробів, небанківських фінансових установ, на ліквідність і дохід підприємства, стабільність його діяльності, функціонування бізнес-процесів, структуру операцій.

Для детальнішої оцінки підприємства, визначення перспективних напрямів розвитку та основних способів залучення інвестиційних ресурсів необхідно провести додаткові дослідження. Лише проаналізувавши всі доступні показники, впливи навколишнього та внутрішнього середовища, а також результати SWOT-аналізу можна сказати про успішність ведення економічної діяльності підприємства на ринку макаронних виробів.

2.3 SWOT-аналіз діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»

Традиційний метод SWOT-аналізу дозволяє провести детальне вивчення зовнішнього й внутрішнього середовища, встановити зв'язки між перевагами діяльності підприємства на ринку і його слабкістю, а також зовнішніми загрозами і перспективними можливостями. Перш за все, дану методику використовують з метою визначення маркетингових цілей, стратегій та конкретних заходів що дає можливість використати потенціал підприємства до основних тенденцій та передумов ринку.

Абревіатуру терміну SWOT складено з перших літер англійських слів:

- strengths – сильні сторони;
- weaknesses – слабкі сторони;
- opportunities – можливості,
- threats – загрози.

З абревіатури методики уже стає зрозуміло на основі чого та як буде проводитися аналіз діяльності досліджуваного об'єкта. Метод SWOT-аналізу – це аналіз сильних та слабких сторін підприємства, на основі його можливостей та загроз. З його допомогою можна оцінити основні тенденції ринку макаронних виробів на якому веде свою діяльність ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА», та поєднати дані зовнішнього та внутрішнього середовища. Основна задача SWOT-аналізу надати структурований опис ситуації, на основі якої можна приймати рішення щодо подальшої діяльності. Однак висновки зроблені на основі аналізу несуть лише опис загальної ситуації без суттєвих рекомендацій, тому для отримання детальної інформації по підприємству його необхідно застосовувати в комплексі з іншими методологіями. В процесі аналізу необхідно структурувати інформацію по кожному з напрямків діяльності підприємства, його середовища і розглянути її через призму факторів впливу, слабкостей,

можливостей та загроз. Усі показники необхідно оцінювати кількісними величинами, на основі яких за допомогою функцій корисності обчислюється потенціал досліджуваного об'єкта по кожному напрямку.

Методологія SWOT передбачає спочатку з'ясування списку основних сильних і слабких сторін, тобто проводиться аналіз внутрішніх чинників підприємства, а потім розглядається дані загрози і можливостей, тобто аналіз зовнішніх факторів впливу на діяльність підприємства.

Для підведення підсумків оцінки і формування висновків та рекомендацій необхідно встановити зв'язки між оціненими показниками, які у подальшому можуть бути використані для формування основної стратегії діяльності підприємства на ринку макаронних виробів. Для встановлення зв'язків необхідно скласти матрицю базового SWOT аналізу.

Основні принципові характеристики проведення розглянутого підходу SWOT-аналізу досліджуваного підприємства полягають в наступному:

- його побудова базується на методології системно-цільового підходу, де основна увага акцентується на вимірі параметрів зовнішнього й внутрішнього середовища в просторі, у часі й з урахуванням інформаційного потенціалу;
- проведення структуризації факторів зовнішнього й внутрішнього середовища, що є універсальними для будь-якого підприємства;
- здійснення синтезу факторів зовнішнього й внутрішнього середовища, що далі, в перспективі, відобразиться у системі рішень;
- проведення аналізу в загальному виді не містить економічних категорій, тому його можна використовувати до будь-яких організацій незалежно від виду діяльності;

Визначення сильних і слабких сторін за допомогою елементів середовища: виробництво основних і додаткових послуг, персонал, інноваційно-інвестиційна діяльність, маркетинг та фінанси наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз середовищ діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»

Елемент середовища	Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2	3
Виробництво основної та додаткової продукції	Високий рівень якості продукції	Представлений вузький вибір асортименту
	Виготовлення популярної продукції першої необхідності	
	Забезпеченість сучасними виробничими лініями	Відсутність супутньої або додаткової продукції
	Використання новітньої європейської системи контролю за якістю продукції	
Персонал	Високий рівень кваліфікації персоналу	Відсутність тренінгів для персоналу
	Лояльність працівників	Низький рівень організаційної культури
Інноваційно-інвестиційна діяльність	Готовність імплементації інноваційних технологій	Відсутність іноземних інвестицій
Маркетинг	Актуальність та перспективність продукції	Реклама кампанія знаходиться на низькому рівні
	Довіра споживачів, на основі сформованої історії підприємства з 1996 року	Низький рівень діджиталізації Не представлена у соціальних мережа
Фінанси	Наявність доходів	Фінансова нестійкість підприємства
	Наявність прибуткових акцій	Відсутність інвестицій

Після проведення аналізу середовища можна зробити деякі висновки щодо основної діяльності підприємства та успішності вибраної бізнес моделі. Для формування рекомендацій обов'язково необхідно та звернути увагу на основні слабкі сторони та можливості їх покращення, або перекриття перевагами діяльності.

Після проведення аналізу середовища діяльності варто перейти до визначення основних показників аналізу: сильні та слабкі сторони, можливості та загрози подальшої діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА», яка наведена у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Матриця базового SWOT-аналізу ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»

Сильні сторони	Можливості
1	2
<ul style="list-style-type: none"> – наявність сертифікатів якості; – висококваліфікований персонал; – сучасні виробничі лінії; – зручне місце розташування; – висока якість продукції; – високий рівень довіри споживачів; – європейський рівень якості продукції. 	<ul style="list-style-type: none"> – розширення асортименту; – вихід на іноземні ринки макаронних виробів; – орієнтування на більш широкий сегмент споживачів; – розширення, для виробництва додаткової продукції; – проведення кампаній по підвищенні рівня employer branding (бренд роботодавця); – підвищення конкурентоспроможності серед існуючих на ринку підприємств; – оновлення дизайну власного сайту для збільшенню рекламних можливостей по привабленні нових клієнтів та партнерів; – проведення кампаній по залученні ресурсів іноземних інвесторів; – удосконалення існуючих бізнес-процесів для переходу на новий рівень розвитку та діджиталізації виробництва; – удосконалення навичок персоналу.
Слабкі сторони	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – слабкий рівень рекламної компанії; – не великі масштаби виробництва; – відсутність можливостей виходу на європейський ринок; – прогресивність конкурентів; – відсутність застосування інноваційних та сучасних рішень у виробництві порівняно з європейськими компаніями; – відсутність руху в сторону модернізації виробництва; – низький рівень employer branding (бренду роботодавця); – фінансова нестійкість підприємства; – відсутність іноземних інвестицій. 	<ul style="list-style-type: none"> – швидкий розвиток конкурентного середовища; – економічна криза; – нестабільність; – зростання податків; – зміна курсів валют; – зниження конкурентоспроможності; – швидке спрацювання основних засобів на фоні розвитку технологій.

ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» має досить багато сильних сторін і добре тримається на ринку макаронних виробів, завдяки своєму досвіду та успішній діяльності на локальному ринку. Одна із ключових переваг є виготовлення якісної продукції завдяки дотриманню європейських стандартів якості та використанню якісного обладнання. Завдяки сильним сторонам, перед підприємством відкривається багато можливостей, завдяки яким можна вийти на новий етап розвитку. Варто класифікувати по пріоритетності всі доступні можливості та включити їх досягнення у найближчий пул задач до реалізації. Завдяки цьому можна вибрати вектор руху та планувати розвиток діяльності.

Однак, не варто забувати про слабкі сторони, які позначаються дуже сильно на ефективності діяльності підприємства та надають перевагу конкурентам. Перш за все, необхідно звернути увагу на рівень рекламної компанії та відсутність маркетингових стратегій, що веде за собою і наступні проблеми з інвестиціями та інноваційної відсталості на ринку макаронних виробів. Нехтування покращенням слабких сторін може нівелювати всі сильні сторони та завадити розвитку підприємства, а також віддалити від використання описаних можливостей які перед ним постають.

На основі аналізу загроз, як основного елементу SWOT-аналізу, які постають перед діяльністю підприємства, перш за все варто зазначити нестабільність навколишнього середовища та недостатня забезпеченість інвестиційними ресурсами, що уповільнює розвиток підприємства та відставання інноваційного забезпечення на фоні конкурентів ринку макаронних виробів.

На основі проведеного аналізу можна навести декілька пропозицій щодо розвитку досліджуваного підприємства:

- використання інноваційних методів просування продукції на ринку макаронних виробів;

- удосконалення якості продукції за рахунок впровадження інноваційних підходів управління та виробництва;
- проведення додаткового аналізу, для оцінки інвестиційної привабливості підприємства та можливостей залучення ресурсів іноземних інвесторів;
- проведення додаткового аналізу європейського ринку та можливостей виходу на нього;
- впровадження процесного підходу до управління діяльністю підприємства;
- формалізація існуючих бізнес-процесів, поступова їх оптимізація та вдосконалення в залежності від обраного вектору розвитку;
- впровадження спеціалізованих тренінгів для удосконалення кваліфікації персоналу;
- підвищення рівня роботодавця (employer branding), для залучення перспективних та висококваліфікованих співробітників для виходу на новий рівень розвитку підприємства.

У підприємства є багато можливостей для покращення власної діяльності, але для цього, перш за все необхідно оцінити рівень інвестиційної привабливості, що зможе допомогти правильно підібрати вектор розвитку для залучення нових інвестицій і розширення ринку збуту, наприклад за рахунок виходу на європейський ринок.

Однак, тривалий час, відсутність розвитку діяльності і покращення технологій та не відповідність сучасному інформаційному середовищу не дозволяє рухатися вперед та виходити на новий етап розвитку, що збільшує розрив у відставанні від конкурентів та підприємств європейського ринку макаронних виробів.

Висновки до 2 розділу

На основі проведеного дослідження виявлено, можна спостерігати тенденцію витіснення вітчизняної продукції імпортною з Європи, через відсутність захисних бар'єрів. Одним із способів розвитку можна запропонувати вітчизняним підприємствам ринку макаронних виробів налагодженням виробництва повного циклу, з власними угіддями і контролем якості сировини, для виготовлення продукції з твердих сортів пшениці, що є набагато ціннішою та популярнішою серед споживачів як українського, так і європейського ринку макаронних виробів. Це дозволить експортувати на зовнішні ринки готовий продукт, що принесе більше прибутку.

Для атестаційної роботи було обрано київський ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА». За допомогою інформаційної бази сайту Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» здійснено фінансовий аналіз та складено характеристику діяльності підприємства. Успішне виробництво продукції на ринку макаронних виробів ускладняється нестабільною ситуацією навколишнього середовища та політико-економічної ситуації в країні. Без залучення значних фінансових коштів інвесторів для удосконалення та впровадження інноваційних засобів виробництва продукції, може виникнути багато проблем в довгостроковій та послідовній програмі їхньої модернізації. Також було проведено SWOT-аналіз ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА», в процесі якого було проведено аналіз середовищ діяльності підприємства, висвітлено головні сильні сторони діяльності, оцінено можливості та перспективи розвитку, а також наведено основні слабкі сторони підприємства та загрози які можуть стати на заваді досягнення цілей поставлених перед підприємством.

3 НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Моделювання бізнес-процесу оцінки інвестиційної привабливості підприємства

В рамках атестаційної роботи для ґрунтового представлення науково-методичного забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості необхідно розглянути бізнес-процес оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства і здійснити моделювання процесу розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості для його детального дослідження та можливості використання у діяльності підприємства, при виникненні такої необхідності. Реалізація такого підходу потребує розробки основних етапів оцінки інвестиційної привабливості підприємства, використання практичних прикладів діяльності суб'єктів господарської діяльності та їхніх реальних фінансово-економічних показників.

Інвестиційна привабливість відіграє дуже важливу роль в успішному функціонуванні підприємства. На основі точних показників аналізу та автоматизації обраного процесу оцінки інвестиційної привабливості інвестори матимуть більше можливостей щодо вирахування доцільності вкладання власних фінансових ресурсів у обране підприємство або вибрати найкраще підприємство для інвестування із представлених для проведення аналізу. Також з іншого боку, це відкриває перед стейкхолдерами підприємства нові можливості та інструменти завдяки яким можна самостійно дослідити рівень інвестиційної привабливості, знайти слабкі сторони та на основі отриманих даних результатів дослідження прийняти рішення щодо подальшого функціонування та векторів розвитку підприємства. Адже вигідне залучення інвестицій, на даний час, є однією з найважливіших складових успішної діяльності підприємства та його розвитку, а інвесторська діяльність та проблема вибору нікуди не зникають. Так як у наш час оцінка

інвестиційної привабливості підприємства стає все популярнішою та затребуваною діяльністю, процеси її розрахунку варто формалізувати, а також необхідно надати інструменти для автоматизації проведення досліджень та раціонального використання основних доступних інструментів. У даній роботі розроблено методику інтегральної оцінки інвестиційної привабливості, яка базується на моделюванні бізнес-процесу з використанням сучасного програмного забезпечення.

Для регулярного використання інструментів даної методики у діяльності підприємства всі дії необхідно оптимізувати, формалізувати у вигляді бізнес-процесу, історій варіантів використання, документації функціональних вимог та перенести теоретичне методичне забезпечення на програмне забезпечення. Це необхідно задля раціонального використання ресурсів, проведення аналізу підприємств та отримання результатів протягом короткого періоду часу. Перш за все, для успішного впровадження автоматичного розрахунку рівня інвестиційної привабливості за сталими показниками, необхідно типізувати всі дані та необхідні запити, прорахувати всі можливі варіанти ситуацій, описати процеси та імплементувати їх у діяльність підприємства.

На основі результатів дослідження методичного забезпечення, приведеному у першому розділі щодо оцінки інвестиційної привабливості, було розроблено бізнес-процес, який можна використати для подальшого опису вимог щодо програмного забезпечення та інтеграції даної функціональності у діяльність будь-якого суб'єкта господарювання, використання його на всіх доступних платформах в залежності від поставлених цілей та основних обмежень, які стоять перед підприємством. Розроблена схема бізнес-процесу приведена на рисунку 3.1, який було сформовано за допомогою редактора діаграм «Visio Professional 2016», представленим у пакеті програмного забезпечення Microsoft Office по нотації BPMN – Business Process Model and Notation, модель та нотація бізнес-процесів.

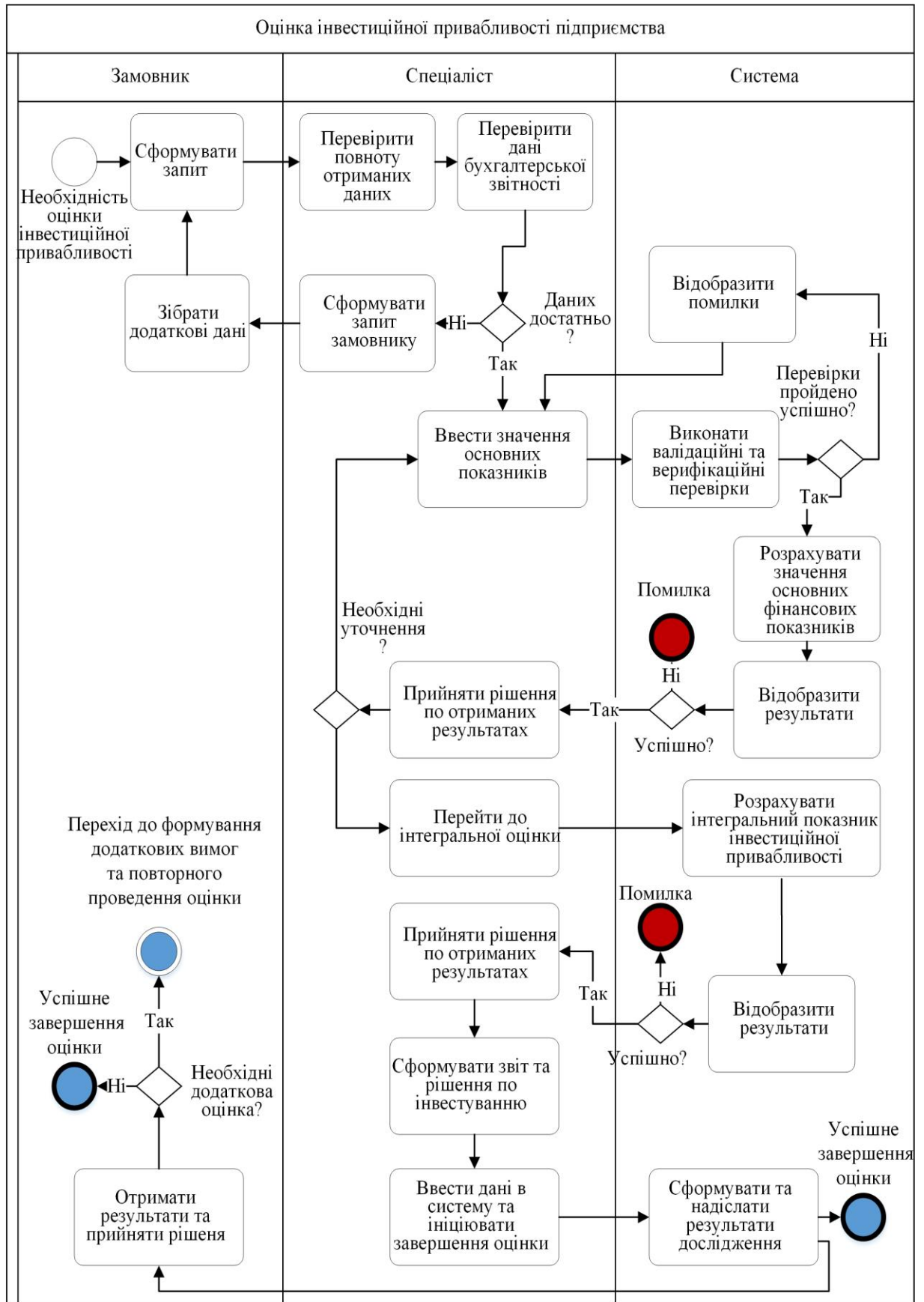

Рисунок 3.1 – Схема бізнес-процесу розрахунку оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Для розрахунку показника, інвестиційної привабливості підприємства, як основної складової методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства, використано математичну модель, яку запропонував економіст Коюда О. П. [5]. Її застосування базується на використанні даних бухгалтерської та фінансової звітності двох підприємств за фінансовими показниками з визначенням їх значущості. Методика передбачає розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства за кожним з підприємств за такою формулою:

$$I_j = \sum_{i=1}^n \prod_{i=1}^n d_i \times \frac{|x_{ij} - x_{i \max(\min)}|}{x_{i \max} - x_{i \min}}, \quad (3.1)$$

де x_{ij} – значення i -го показника;

d_i – рівень значущості i -го показника;

n – кількість показників ($n = 9$);

$x_{i \min}$ – мінімальне значення i -го показника (при мінімізації);

$x_{i \max}$ – максимальне значення i -го показника (при максимізації).

На рисунку 3.1 описано послідовність дій, які необхідно виконувати в процесі оцінки інвестиційної привабливості при взаємодії відповідального співробітника підприємства з замовником, що надає дані та системою в яку закладено основні функції та алгоритми дій для успішного виконання процесу. На практиці ролі, представлені на рисунку 3.1, можуть поєднувати в собі декілька людей чи систем, або навпаки розбиватися на підсистеми або декількох виконавців в залежності від етапу виконання процесу та внутрішніх процесів підприємства. Специфіка імплементації даного процесу та основні принципи реалізації залежать, перш за все, від підприємства, його діяльності та цілей поставлених перед ним.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства це довготривалий та клопіткий процес, який включає в собі декілька етапів та деяку діяльність для попередньої підготовки. Також варто зазначити, що процес розрахунку

інтегральної оцінки інвестиційної привабливості може бути досить затратним як з точки зору часу так і матеріальних ресурсів, якщо починати роботу над дослідженням без попередніх напрацювань та не використовуючи автоматизацію систем основних процесів чи спеціально підготовленого програмного забезпечення. На рисунку 3.2 наведені основні етапи розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства.

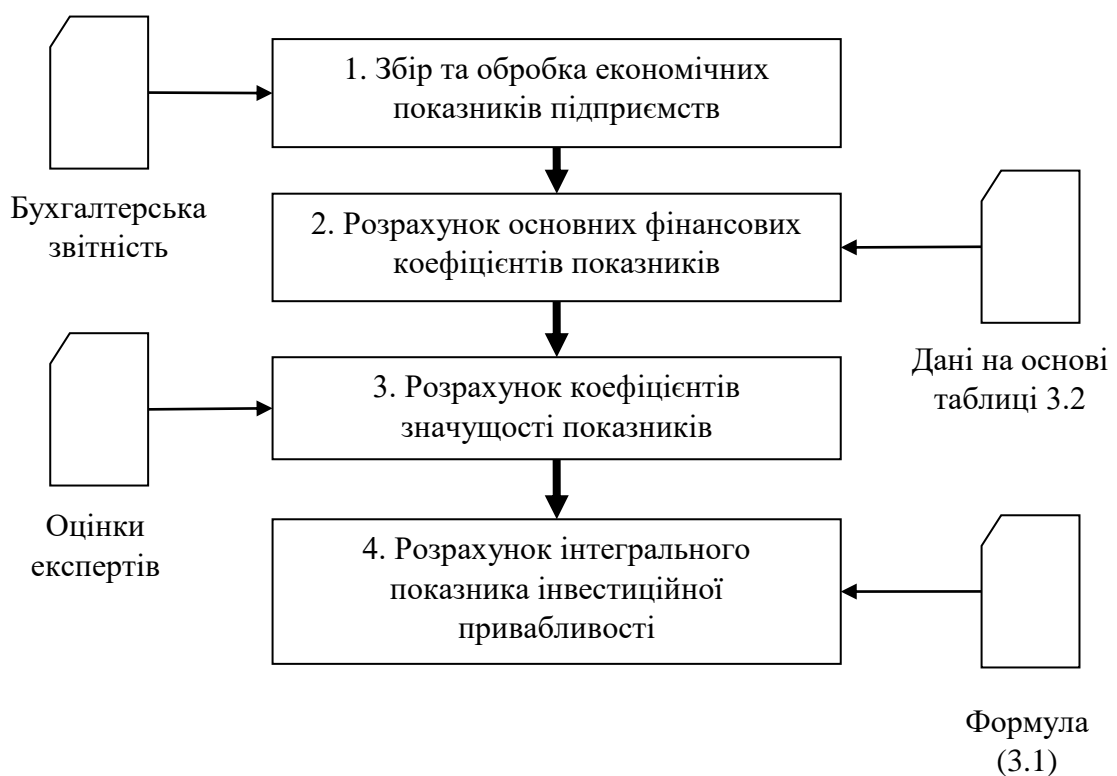

Рисунок 3.2 – Основні етапи розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства

Перш за все, так як і будь яке дослідження, перед початком розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства на першому етапі необхідно зібрати вхідні дані для проведення подальших обчислень та досліджень, тобто виконується типізація та підготовка значень

основних економічних показників діяльності, зібраних на основі бухгалтерської звітності вибраних підприємств.

Основну інформації щодо економічних показників та основних даних діяльності підприємства було обрано із джерел, наведених нижче, які в свою чергу мають як переваги, так і недоліки:

- безпосередньо на основі документації підприємства, що є досить простим джерелом, якщо дослідження проводиться в рамках свого підприємства;

- на основі відкритих джерел, але це не гарантує їхню достовірність та актуальність, також більшість підприємств не висвітлюють дані своєї діяльності, або це відбувається не в повному обсязі;

- на основі даних, отриманих від замовника дослідження, який є ініціатором проведення даного аналізу та основним стейкхолдером даного процесу, також додатково з представленою інформацією може бути отримано додаткові вказівки та бажання щодо проведення оцінки.

Також варто зазначити, що точність даних є ключовим показником достовірності отриманих результатів, тому значення основних досліджуваних показників необхідно брати на основі офіційно зазначеної інформації, найкращий варіант це дані з форм офіційної бухгалтерської та фінансової звітності підприємства. Наприклад, це може бути «баланс підприємства» або «звіт про фінансові результати».

Для даної роботи по оцінці інвестиційної привабливості було взято дані бухгалтерської звітності основних економічних показників діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» представлених на 31 грудня 2017 року, в порівняльному форматі, тобто на кінець та початок зазначеного звітного періоду, наведених та досліджених у розділі 2.2.

Для отримання корисних та змістовних результатів оцінки інвестиційної привабливості необхідно проводити розрахунки та аналіз показників одного підприємства за декілька останніх років проведеної

діяльності, або порівнюючи результати дослідження одного підприємства, яке взяте за основу, з іншим підприємством результати оцінки інвестиційної привабливості якого знайдено за аналогічним методом.

В межах даної роботи, для отримання відносних результатів оцінки інвестиційної привабливості було взято для порівняння економічні показники підприємства ринку макаронних виробів ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика», представлених на 31 грудня 2017-го року, в відносному форматі, тобто на кінець та початок зазначеного звітного періоду.

Значення необхідних основних економічних показників діяльності ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика» взято на основі річної фінансової звітності емітента представленої на сайті агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України SMIDA [62].

Порівняльна характеристика всіх даних необхідних для розрахунку основних фінансових показників необхідних для знаходження інтегральної оцінки інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» та ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика» за досліджуваний період на 31 грудня 2017р., наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Значення економічних показників досліджуваних підприємств

№ з/п	Найменування показника	ПрАТ	За звітний період, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
1	2	3	4	5
1	Поточні (оборотні) активи	МАКАРОННА ФАБРИКА	374609	173540
		Вінницька макаронна фабрика	856.9	806.9
2	Короткострокові пасиви	МАКАРОННА ФАБРИКА	11432	12543
		Вінницька макаронна фабрика	6351	1456

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5
3	Власний капітал	МАКАРОННА ФАБРИКА	57853	56035
		Вінницька макаронна фабрика	9888.6	9851.4
4	Позиковий капітал	МАКАРОННА ФАБРИКА	231879	226555
		Вінницька макаронна фабрика	40612	37580
5	Активи	МАКАРОННА ФАБРИКА	437276	175844
		Вінницька макаронна фабрика	10537.9	10048.2
6	Необігові активи	МАКАРОННА ФАБРИКА	2304	1855
		Вінницька макаронна фабрика	9681	9241.3
7	Виручка від реалізації	МАКАРОННА ФАБРИКА	46206	95877
		Вінницька макаронна фабрика	552.3	548.6
8	Чистий прибуток	МАКАРОННА ФАБРИКА	15432	12449
		Вінницька макаронна фабрика	37.2	32.5
9	Валовий прибуток	МАКАРОННА ФАБРИКА	12631	35190
		Вінницька макаронна фабрика	3537	3560
10	Кредиторська заборгованість	МАКАРОННА ФАБРИКА	432	252
		Вінницька макаронна фабрика	649.3	196.8

Після збору й обробки показників економічної діяльності двох досліджуваних підприємств, необхідно приступати до другого етапу – розрахунку фінансових показників діяльності підприємств на основі зібраної інформації.

На другому етапі передбачено розрахування чисельних значень фінансових показників – коефіцієнтів для кожного з обраних підприємств, таких як:

- коефіцієнт загальної ліквідності (K_1);
- коефіцієнт автономії (K_2);
- коефіцієнт обіговості власного капіталу (K_3);
- фондоддача (K_4);
- рентабельність активів (K_5);
- рентабельність продажу продукції (K_6);
- коефіцієнт незалежності (K_7);
- коефіцієнт рентабельності продукції, тобто валова рентабельність продажів (K_8);
- коефіцієнт рамбурсності, тобто частка відшкодувань забор'язань та забезпечень (K_9) [63].

Характеристика основних фінансових показників діяльності підприємства наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Характеристика основних фінансових показників діяльності підприємства

№ з/п	Показник (коефіцієнт)	Формула розрахунку	Економічний зміст показника
1	2	3	4
1	Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_1 = \frac{\text{Короткострокові активи}}{\text{Короткострокові пасиви}}$	Платоспроможність або можливість погашення заборгованості в майбутньому періоді

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
2	Коефіцієнт автономії	$K_2 = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$	Незалежність від зовнішніх джерел фінансування
3	Коефіцієнт обіговості власного капіталу	$K_3 = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Власний капітал}}$	Швидкість обіговості власного капіталу
4	Фондовіддача	$K_4 = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Необігові активи}}$	Обсяг реалізації на одну гривню необігових активів
5	Рентабельність активів	$K_5 = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}}$	Ефективність об'єму інвестування у розвиток діяльності
6	Рентабельність продажів	$K_6 = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}}$	Ефективність реалізації продукції
7	Коефіцієнт незалежності ↓	$K_7 = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал}}$	Величина позикових засобів, що припадають на кожну гривню власних засобів, вкладених в активи
8	Рентабельність продукції (валова рентабельність продажів)	$K_8 = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Виручка від реалізації}}$	Ефективність виробленої продукції
9	Коефіцієнт рамбурсності ↓	$K_9 = \frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Виручка від реалізації}}$	Характеристика частини виручки від реалізації, що вилучається на відшкодування поточної кредиторської заборгованості

Наступним третім етапом у проведенні дослідження є визначення значимості фінансових показників на основі експертної оцінки. В основі метода лежить проведення опитування спеціалістів досліджуваної області – експертів, та проставляння ними коефіцієнтів значимості для кожного з представлених до дослідження показників. Сума коефіцієнтів експертних оцінок значущості *i*-го представленого фінансового показника підприємства повинна рівнятися одиниці.

Як міру погодженості експертів можна прийняти коефіцієнт конкордації (W), що розраховується за формулою:

$$W = \frac{S}{\frac{1}{12}M^2(Q^3 - Q) - M \sum_{\mu=1}^M T_{\mu}}, \quad (3.2)$$

де S – середньоквадратичне відхилення;

M – кількість експертів;

Q – кількість локальних показників;

T_{μ} – сума експертних оцінок [63].

Величина W змінюється в межах від 0 до 1. Можна прийняти $W_3=0,5$, тобто при $W_{\phi}>0,5$ думки експертів у більшою мірою погоджені, ніж не погоджені. При $W_{\phi}<0,5$ отримані оцінки не достовірні. Якщо $W_{\phi} \rightarrow 0$, то варто змінити склад експертів, якщо $W_{\phi} \rightarrow W_3$, то можливе повторення процедури експертизи.

Завершальним четвертим етапом оцінки інвестиційної привабливості підприємства є проведення розрахунків значень за кожним з підприємств на основі даних бухгалтерської та фінансової звітності підприємств за фінансовими показниками, з урахуванням значущості кожного з показників. Застосування даної методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості, перш за все дає змогу в комплексному обсязі провести оцінку рівня інвестиційної привабливості підприємств, що є ґрунтовним значенням та відіграє найважливішу роль у прийнятті зважених управлінських рішень суб'єктами інвестиційної діяльності. Для наведення наочного прикладу успішності використання процесів та послідовності дій основних етапів оцінки інвестиційної привабливості підприємства, в даній роботі методологія інтегральної оцінки описана на прикладі оцінки інвестиційної привабливості ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» в порівнянні з показниками ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика».

3.2 Розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств

Для проведення дослідження та практичного висвітлення методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства було обрано за основу приватне акціонерне товариство ринку макаронних виробів «МАКАРОННА ФАБРИКА», на даних економічної діяльності якого будуть проведені розрахунки.

Також для порівняльного аналізу та зіставлення даних для отримання відносного значення показника інвестиційної привабливості було обрано приватне акціонерне товариство «Вінницька макаронна фабрика», показники якого зібрані на першому етапі проведення дослідження, вони також будуть досліджуватися аналогічно на основі методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Для проведення аналізу було обрано дані економічної діяльності подані на 31 грудня 2017 року, на основі бухгалтерських та фінансових звітів на початок звітного періоду та на етапі його закінчення.

Попередньо, в процесі аналізу було зібрано та підготовлено необхідні для оцінки інвестиційної привабливості дані досліджуваних підприємств, що наведено у попередньому розділі, на основі яких будуть визначатися основні фінансові показники необхідні для оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Детальний аналіз показників діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» наведені у розділі 2.2 даної роботи.

Наступним етапом оцінки інвестиційної привабливості є розрахунок фінансових показників – коефіцієнтів для ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» та ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика» за досліджуваний період часу.

Так як у таблиці 3.1 уже зібрані усі значення необхідних економічних показників підприємств, а в таблиці 3.2 описані правила розрахунку значень всіх необхідних фінансових показників – коефіцієнтів, пропонується автоматизувати процес проведення розрахунків значень фінансових показників для оцінки інвестиційної привабливості підприємств. У даній роботі для автоматизації розрахунків було обрано Microsoft Excel – табличний процесор, що є програмою яка створена для роботи з електронними таблицями та економічними даними та розроблена корпорацією Microsoft.

Такий підхід є зразком мінімальної автоматизації процесів та наглядним прикладом створення шаблонів для подальшої роботи та імплементації даного підходу у власну діяльність. Для системи автоматизації проведення розрахунків може підійти як уже готове рішення, так і створений самостійний засіб з допомогою популярних методик та мов програмування. Але незважаючи на інноваційність використаних систем, для них усіх стандартний алгоритм та підхід залишаються незмінними, що й наведено у даній роботі.

Поглиблення розробки програмного забезпечення для поставленої задачі залежить від кінцевих поставлених цілей, функціональних та нефункціональних вимог, впливаючих факторів, наявності ресурсів та необхідних засобів.

Наприклад: адаптивність користувацького інтерфейсу, швидкість роботи, об'єм оброблюваних даних за секунду, дизайн додатку, необхідність масштабування та розширення продукту, безпека даних, специфіка інформації та інші. Однак все це не впливає на закладені всередині алгоритми автоматизації розрахунку інвестиційної привабливості, які розібрані нижче.

На рисунку 3.3, відображено підготовчу форму для проведення розрахунків фінансових показників досліджуваних підприємств.

Таблиця розрахунків фінансових показників					Таблиця вхідних даних				
№	Розраховуваний фінансовий показник	Пр.АТ	За звітний період	На кінець звітного періоду	№	Найменування статті	Пр.АТ	За звітний період	На кінець звітного періоду
з/п			(тис. грн)	(тис. грн)	з/п			(тис. грн)	(тис. грн)
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт загальної ліквідності	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			1	Поточні (оборотні) активи	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	374609 856.9	173540 806.9
2	Коефіцієнт автономії	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			2	Короткострокові пасиви	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	11432 6351	12543 1456
3	Коефіцієнт обіговості власного капіталу	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			3	Власний капітал	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	57853 9888.6	56035 9851.4
4	Фондовіддача	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			4	Позиковий капітал	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	231879 40612	226555 37580
5	Рентабельність активів	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			5	Активи	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	437276 10537.9	175844 10048.2
6	Рентабельність продажів	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			6	Необігові активи	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	2304 9681	1855 9241.3
7	Коефіцієнт незалежності	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			7	Виручка від реалізації	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	6 552.3	58837 548.6
8	Рентабельність продукції (валова рентабельність продажів)	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			8	Чистий прибуток	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	15432 -37.2	12449 -32.5
9	Коефіцієнт рамбурсності	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			9	Валовий прибуток	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	156543 3537	12631 3560
					10	Кредиторська заборгованість	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	432 649.3	252 196.8

Рисунок 3.3 – Форма вхідних даних для розрахунку фінансових показників в середовищі Microsoft Excel

На даному етапі необхідно сформувану базу даних (таблицю) для зберігання вхідних даних, на основі яких буде проводитися розрахунки, та таблицю для зберігання результатів. Закласти окремо формули та методи відображення результатів.

У правій частині екрану у сформованій таблиці представлені підготовлені заздалегідь вихідні дані, а у лівій стороні екрану таблиця з необхідними для знаходження фінансовими показниками, де і будуть відображатися результати розрахунків.

Наступним кроком є закладення формул для розрахунку фінансових показників на основі вхідних даних. У даній роботі формули наведені у таблиці 3.2, які необхідно використати у системі. Середовище Microsoft Excel передбачає закладення формул у комірку починаючи зі значка «=».

На рисунку 3.4 наведено приклад вводу та відображення формул у даному середовищі.

Таблиця розрахунків фінансових показників					Таблиця вхідних даних				
№	Розраховувемий фінансовий показник	Назва звітного періоду	На кінець звітного періоду		№	Найменування статті	ПрАТ	За звітний період	На кінець звітного періоду
з/п		(тис. грн)	(тис. грн)		з/п			(тис. грн)	(тис. грн)
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт загальної ліквідності	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	=J5/J7		1	Поточні (оборотні) активи	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	374609,00 856,9	17 06,9
2	Коефіцієнт автономії	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			2	Короткострокові пасиви	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	11432,00 6351,00	12 56,00
3	Коефіцієнт обіговості власного капіталу	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			3	Власний капітал	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	57653,00 9888,6	56035,00 9851,4
4	Фондовіддача	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			4	Позиковий капітал	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика		226555,00 7580,00
5	Рентабельність активів	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			5	Активи	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика		1844,00 10048,2
6	Рентабельність продажів	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			6	Необігові активи	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика		1855,00 9241,3
7	Коефіцієнт незалежності	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			7	Виручка від реалізації	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	6,00 552,3	58837,00 548,6
8	Рентабельність продукції (валова рентабельність продажів)	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			8	Чистий прибуток	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	15432,00 -37,2	12449,00 -32,5
9	Коефіцієнт рамбурсності	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика			9	Валовий прибуток	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	156543,00 3537,00	12631,00 3560,00
					10	Кредиторська заборгованість	МАКАРОННА ФАБРИКА Вінницька макаронна фабрика	432,00 649,3	252,00 196,8

Рисунок 3.4 – Візуалізація закладення формул в таблицю для проведення автоматичного розрахунку фінансових показників

По прикладу приведенному на рисунку 3.3 необхідно закласти всі формули для розрахунку фінансових показників досліджуваних підприємств. Після введення всіх необхідних формул в систему необхідно відобразити результати проведених розрахунків. У таблицях Microsoft Excel результати

підтягуються автоматично в комірку введеної формули після закінчення її набору, якщо формат даних було обрано правильно.

Результати розрахунків фінансових показників ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» та ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика» наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Результати розрахунків фінансових показників діяльності досліджуваних об'єктів

№ з/п	Назва фінансового показника	ПрАТ	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт загальної ліквідності	МАКАРОННА ФАБРИКА	32,77	13,84
		Вінницька макаронна фабрика	0,13	0,55
2	Коефіцієнт автономії	МАКАРОННА ФАБРИКА	0,13	0,32
		Вінницька макаронна фабрика	0,94	0,98
3	Коефіцієнт обіговості власного капіталу	МАКАРОННА ФАБРИКА	0,79	1,05
		Вінницька макаронна фабрика	17,90	17,96
4	Фондовіддача	МАКАРОННА ФАБРИКА	20,05	51,69
		Вінницька макаронна фабрика	0,06	0,06
5	Рентабельність активів	МАКАРОННА ФАБРИКА	0,04	0,07
		Вінницька макаронна фабрика	0,004	0,003
6	Рентабельність продажів	МАКАРОННА ФАБРИКА	0,33	0,13
		Вінницька макаронна фабрика	0,07	0,06
7	Коефіцієнт незалежності	МАКАРОННА ФАБРИКА	4,01	4,04
		Вінницька макаронна фабрика	4,11	3,81
8	Рентабельність продукції (валова рентабельність продажів)	МАКАРОННА ФАБРИКА	0,27	0,37
		Вінницька макаронна фабрика	6,40	6,49
9	Коефіцієнт рамбурності	МАКАРОННА ФАБРИКА	0,01	0,003
		Вінницька макаронна фабрика	1,18	0,36

Передостаннім етапом є визначення рівня значущості показників (d_i), що визначається експертним методом. Даний метод заключає в собі опитування спеціалістів інвестування та ринку макаронних виробів, які розставили показники залежно від їхнього впливу на інвестиційну привабливість підприємств ринку макаронних виробів. Даний метод є включає в собі суб'єктивну думку експертів, тому результати коефіцієнтів значущості необхідно розраховувати на основі значної вибірки даних, для отримання зваженого результату.

Також дуже важливим є сам підбір експертів, адже від їхньої думки та оцінки залежить результат оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Важливе місце гра погодженість експертної думки, що описується показником конкордації, який розраховується за формулою наведеною вище (3.2). Так як підбір експертів проводився в одній вузькій області, а самі експертні думки базувалися на сталих показниках, розрахований коефіцієнт конкордації приймає значення 0,74. Так як, отримане значення коефіцієнта є більшим ніж 0,5 то це означає, що думки експертів більше погоджені ніж не погоджені. Отже не потрібно змінювати набір експертів чи проводити додаткову експертизу, рівень значущості показників оцінених досить точно і на основі зібраних оцінок можна проводити подальші розрахунки інвестиційної привабливості [64].

Підраховані результати опитування зведені до коефіцієнтів, які в сумі дають одиницю, та наведені у таблиці 3.4, де відображена значущість фінансових показників для оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Таблиця 3.4 – Оцінка значущості фінансових коефіцієнтів для підприємств

№ з/п	Фінансовий коефіцієнт	Рівень значущості і-го показника
1	2	3
1	Коефіцієнт загальної ліквідності	0,09
2	Коефіцієнт маневреності	0,06

Продовження таблиці 3.4

1	2	3
3	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,11
4	Фондовіддача	0,11
5	Рентабельність активів	0,15
6	Рентабельність продажу	0,17
7	Коефіцієнт незалежності	0,11
8	Коефіцієнт рентабельності продукції (валова рентабельність продаж)	0,15
9	Коефіцієнт рамбурсності	0,05
10	Усього	1,00

Після проведення всіх підготовчих робіт, збору даних, розрахунку фінансових показників та визначення їх значущості необхідно переходити безпосередньо до розрахунку інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств на основі опрацьованих даних та розрахованих фінансових показників приведених в таблиці 3.3.

Метою даної оцінки варто вважати, поставлену задачу визначення найбільш привабливого підприємства з досліджених на ринку макаронних виробів, для розміщення фінансових ресурсів інвесторів.

Розрахунки необхідно проводити за таким самим алгоритмом, як і показники фінансової діяльності. Так як усі дані уже розраховані та зберігаються у таблиці, необхідно сформулювати формулу для відображення результатів та записати послідовність обрахування показників згідно з формулою (3.1).

Результати проведеної інтегральної оцінки інвестиційної привабливості ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» та ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика» на основі фінансових показників діяльності підприємств, розрахованих на основі економічних показників приведених за досліджуваний період на 31 грудня 2017 року, в порівнянні на кінець і початок звітної періоду, наведені у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Результати оцінки інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств

№ з/п	Досліджуване підприємство	Значення інтегрального показника		Абсолютне відхилення (гр.4-гр.3), тис. грн	Відносне відхилення (гр.4/гр.3), %
		на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду		
1	2	3	4	5	6
1	ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»	0,643	0,852	0,209	1,325
2	ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика»	0,391	0,390	-1	0,997

Отже, на основі проведеного дослідження і даних, наведених у таблиці 3.5, можна зробити висновки щодо інвестиційної привабливості досліджуваних об'єктів ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» та ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика». На основі результатів варто зазначити, що значення показника інвестиційної привабливості обох підприємств коливаються відносно початку та закінчення звітнього періоду. Також, доцільно зазначити, що обидва підприємства хоч і показали досить близькі результати, але вони кардинально відрізняються. На основі розрахунків, можна зазначити, що значення показника інвестиційної привабливості ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» зросло майже на 0,2 пункти, а для ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика» за звітний період даний показник навпаки зменшився на 0,01 пункт, що дуже незначна зміна. За даними наведеними у таблиці 3.5, можна зробити висновки, що ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика» за звітний період нічого не змінила у своїй діяльності і, більш за все, не проводила кампанії щодо покращення показника інвестиційної привабливості, або спроба була невдалою, однак результати дослідження ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» показують зміну інвестиційної привабливості у вищу сторону. Отже варто зазначити, що ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» є більш інвестиційно привабливим для інвесторів ніж ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика», так як його значення інтегрального показника інвестиційної привабливості є вищим.

3.3 Економічне обґрунтування розробки

Економічне обґрунтування розробки відповідно до методичних рекомендацій кафедри ЕК ХНУРЕ до виконання атестаційних робіт [65] представлено у таблиці 3.6 у формі побудованої схеми структурно-логічної характеристики отримання результатів інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Таблиця 3.6 – Структурно-логічна характеристика результатів дослідження

1. Результати дослідження		
1	2	3
<p>1.1 Теоретичні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – досліджено теоретичні аспекти економічної сутності оцінки інвестиційної привабливості підприємства; – розглянуто основні проблеми, що виникають в рамках оцінки інвестиційної привабливості підприємств; – проаналізовано основні методи та моделі оцінки інвестиційної привабливості підприємства 	<p>1.2 Аналітичні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розглянуто загальну характеристику ринку макаронних виробів; – проведено аналіз економічних показників і фінансового стану ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» 	<p>1.3 Методично-практичні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розроблено науково-методичне забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості підприємства; – проведено розрахунки показників за обраною математичною моделлю та надано відповідні рекомендації
2. Сфера використання – інвестиційний менеджмент підприємства		
3. Структурно-функціональна характеристика використання практичних результатів		
<p>3.1 Функціональне призначення:</p> <p>Оцінка, аналіз інвестиційної привабливості підприємств</p>	<p>3.2 Структурна належність:</p> <p>вища ланка управління підприємством</p>	<p>3.3 Склад користувачів:</p> <p>фінансові аналітики, інвестори та керівництво підприємства</p>
4. Можливі сфери практичного використання результатів: підприємства незалежно від форм власності та розмірів; інвестиційні агентства, консалтингові фірми; заклади освіти та інші		
5. Перспективи подальших досліджень: розширення фактологічної бази дослідження; розширення спектру математичних моделей оцінки інвестиційної привабливості підприємства		

Дана схема структурно-логічної характеристики відображує кінцеві результати проведених досліджень та містить перелік рекомендацій щодо

перспектив подальшого їх використання при оцінці інвестиційної привабливості підприємств. Отримані результати дослідження варто розділити на три групи: теоретичні, аналітичні та методично-практичні. Відповідно, за кожним напрямом дослідження представлено отримані теоретичні, аналітичні та експериментально-практичні результати.

Результати дослідження отримані у даному розділі можуть бути використані у практичній діяльності будь-яких суб'єктів господарювання, що належать до усіх сфер підприємницької діяльності, інвестування, а також у вищих навчальних закладах при вивченні студентами оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

У третьому розділі атестаційної роботи наведені результати розробки науково-методичного забезпечення процесу інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Було надано структурно-функціональну характеристику використання практичних результатів. Також, визначені можливі сфери практичного використання результатів та перспективи подальших досліджень за темою оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Висновки до 3 розділу

В даному розділі, для обґрунтування науково-методичного забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості було розглянуто процес оцінки інвестиційної привабливості. Для детального розбору даного питання здійснено моделювання процесу розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості для його детального дослідження та можливості переведення його у вигляд програмного забезпечення та імплементації у діяльності підприємства при виникненні такої необхідності.

Розглянуто основні етапи оцінки інвестиційної привабливості та їх особливостей, з використанням практичних прикладів діяльності суб'єктів господарської діяльності та їхніх реальних фінансово-економічних показників. Так як оцінка інвестиційної привабливості підприємства – це довготривалий та клопіткий процес, який включає в собі декілька етапів та обов'язкову попередню підготовку, а процес розрахунку інтегральної оцінки інвестиційної привабливості може бути досить затратним як з точки зору часу так і матеріальних ресурсів, тому доцільно використовувати систему автоматизації основних процесів чи спеціально підготовлене програмне забезпечення.

Також за допомогою методології інтегральної оцінки інвестиційної привабливості було проведено порівняння отриманого значення показника інвестиційної привабливості підприємства ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» та порівняно значення з аналогічним показником ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика». Завдяки автоматизації даного процесу за допомогою Microsoft Excel було визначено, що значення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» за проаналізований звітний період є кращим ніж порівнюваного підприємства ніж ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика». Тому досліджуване підприємство може розглядатися як більш привабливіший для потенційного інвестора.

ВИСНОВКИ

У першому розділі «Теоретико-методичні засади оцінки інвестиційної привабливості підприємства» здійснено аналіз та систематизацію наукових тверджень щодо сутності поняття «інвестиційна привабливість», його значення у діяльності підприємства та важливості для залучення інвестиційних ресурсів. Визначено головні протиріччя думок науковців які базуються на відсутності єдиного трактування досліджуваного поняття, закладення в основні методології різних оцінюваних показників та факторів.

Розглянуто основні методи та моделі які запропоновані економістами для визначення оцінки інвестиційної привабливості підприємства, які базуються на оцінці фінансово-економічних показників, експертних оцінках та факторах які зачіпають загальну діяльність та впливають на формування оцінюваного значення інвестиційної привабливості.

Сильна неоднозначність та протиріччя методологій поняття зумовлює значні відмінності підходів до проведення її оцінки. Для більш точного розуміння даної категорії необхідно провести більш детальний аналіз даних опираючись на практичних засадах та думках інвесторів та власників підприємств, які в своїй діяльності розраховували привабливість підприємства та мають розуміння в основних аспектах даного поняття в розрізі різних поставлених цілей при аналізі та оцінці інвестиційної привабливості підприємства.

У другому розділі «Аналіз діяльності ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» на ринку макаронних виробів» проведений аналіз ринку макаронних виробів, що дозволяє зробити висновок, про те, що дана галузь економічної діяльності є досить перспективною для капіталовкладень. Однак, в останні роки розвиток підприємств проходить у досить складних умовах, зокрема нестабільної економіко-політичної ситуації країни, що призводить до зниження рівня інвестиційної привабливості, а як наслідок підприємства

втрачають інвестиції для підтримки та розвитку діяльності. На основі проведеного дослідження виявлено, що для зберігання підприємства у вибраній ніші діяльності, ефективної та успішної роботи дуже важливою умовою є забезпечення високого рівня конкурентоспроможності. Тому визначення сутності, цілей, місії та класифікації за вибраними ознаками, є необхідною умовою для того щоб визначати головні можливості діяльності підприємств на ринку. Однак можна спостерігати тенденцію витіснення вітчизняної продукції імпортною з Європи, через відсутність захисних бар'єрів. Одним із способів розвитку можна запропонувати вітчизняним підприємствам ринку макаронних виробів налагодженням виробництва повного циклу, з власними угіддями і контролем якості сировини, для виготовлення продукції з твердих сортів пшениці, що є набагато ціннішою та популярнішою серед споживачів як українського, так і європейського ринку макаронних виробів. Це дозволить експортувати на зовнішні ринки готовий продукт, що принесе більше прибутку.

Для атестаційної роботи було обрано київський ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА». За допомогою інформаційної бази сайту Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» здійснено фінансовий аналіз та складено характеристику діяльності підприємства. На основі дослідження фінансових звітів було проаналізовано основні фінансово-економічні показники та особливості діяльності підприємства. Успішне виробництво продукції на ринку макаронних виробів ускладняється нестабільною ситуацією навколишнього середовища та політико-економічної ситуації в країні. Без залучення значних фінансових коштів інвесторів для удосконалення та впровадження інноваційних засобів виробництва продукції, може виникнути багато проблем в довгостроковій та послідовній програмі їхньої модернізації. Також було проведено SWOT-аналіз ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА», в процесі якого було проведено аналіз середовищ діяльності підприємства, висвітлено головні сильні сторони

діяльності, оцінено можливості та перспективи розвитку, а також на ведено основні слабкі сторони підприємства та загрози які можуть стати на заваді досягнення цілей поставлених перед підприємством. Але на даний момент важко досить точно оцінити ефект впливу сучасної економічної ситуації та законодавчого регулювання діяльності на ринку макаронних виробів та інших факторів на ліквідність і дохід підприємства, стабільність його діяльності, функціонування бізнес-процесів, структуру операцій. Перш за все необхідно провести детальну оцінку інвестиційної привабливості підприємства для залучення іноземних інвестицій та відкриття нових ринків збуту продукції. Для детальнішої оцінки підприємства, перспективних напрямів розвитку та основних способів залучення інвестицій необхідно провести додаткові дослідження з використанням ширшої вибірки даних.

У третьому розділі «Науково-методичне забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості підприємства», для обґрунтування науково-методичного забезпечення досліджуваного поняття було розглянуто процес оцінки інвестиційної привабливості. Для детального розбору даного питання виконано моделювання процесу розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості для його детального розгляду. Представлено можливості переведення процесу у вигляд програмного забезпечення та імплементації у діяльності підприємства при виникненні такої необхідності.

Розглянуто основні етапи оцінки інвестиційної привабливості та їх особливостей, з використанням практичних прикладів діяльності суб'єктів господарської діяльності та їхніх реальних фінансово-економічних показників. Запропоновано можливі способи автоматизації даного процесу за допомогою Microsoft Excel. За допомогою методології інтегральної оцінки інвестиційної привабливості було проведено розрахунок та порівняння отриманого значення показника інвестиційної привабливості підприємства ПрАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА» з аналогічним показником ПрАТ «Вінницька макаронна фабрика».

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Соколова Л. В., Шапошник Б. В. Неоднозначність дефініції поняття «інвестиційна привабливість підприємства» та основна проблематика її оцінки. *Економічні та безпекові виклики сучасного бізнес-середовища*: колективна монографія. Харків, 2020. С. 336-345.

2. Багрова І. В. До питання визначення кола провідних складових інноваційного потенціалу промислового підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2011. № 2. С. 14-18.

3. Товстенюк О. В. Інвестиційна привабливість як об'єкт діагностики. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку»*. 2012. № 727. С. 381-386.

4. Пилипенко О. І. Методика аналізу інвестиційної привабливості підприємства: макро- і мікроекономічний аспекти. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки*. 2009. № 4(50). С. 120-127.

5. Коюда О. П. Інвестиційна привабливість підприємства в умовах трансформації економіки: автореф. дис. канд. екон. наук. Харків: Харківський державний економічний університет, 2003. 20 с.

6. Гриньова В. М., Коюда В. О., Лепейко Т. І. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2005. 664 с.

7. Валінурова Л. С., Казакова О. Б. Управление инвестиционной деятельностью: навч. посібник. М: Кнорус, 2015. 374 с.

8. Крилов Е. І., Власова В. М., Єгорова М. Г. та ін. Аналіз фінансового стану та інвестиційної привабливості підприємства: навч. посібник. М: Финансы и статистика, 2003. 192 с.

9. Петухова О. М. Інвестування: навч. посібник Київ: Центр учбової літератури, 2014. 336 с.
10. Коваленко А. Г. Сучасні аспекти аналізу інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка*. 2013. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2165#>.
11. Загірняк М. В., Перерва П. Г., Маслак О. І. та ін. Економіка підприємства: навч. посібник Кременчук: ТОВ «Кременчуцька міська друкарня», 2015. 736 с.
12. Mishkin F. S. The Economics of money, banking, and financial markets. New York: HarperCollins College Publishers, 1995. 757 p.
13. Станекова М. М. Фінансовий аналіз: навч. посібник М: Налог-Инфо, 2007. 252 с.
14. Тарасов В. М. К определению категории инвестиционный климат и привлекательность отраслей промышленности. *Менеджмент: теория и практика*. 2011. № 1-2. С. 10-13.
15. Смирнова Н. В. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия в условиях реструктуризации: автореф. дис. канд. екон. наук. Иваново: Ивановский химико-технологический университет, 2004. 20 с.
16. Головатюк В. М. Інвестиційна привабливість інноваційної сфери економіки України: монографія Київ: Фенікс, 2012. 364 с.
17. Le Thi Thuy Nga. Investment attractiveness of Vietnam. *Journal of Economic & Development*. 2010. № 5. С. 33-37.
18. Pham Ngoc Thang. Analysis of Investment climate in Vietnam. *Journal of Communist*. 2009. №6 С. 7-13.
19. Покатаєва К. П. Методичний підхід до інтегральної рейтингової оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі факторного аналізу. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ «ХПІ». 2007. № 14. С. 57-69.

20. Докієнко Л. М., Акімова Л. М., Клименко В. В. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 408 с.

21. Щербіна А. О., Костенко О. І. Підвищення інвестиційної привабливості українських підприємств як чинник стабілізації економічної ситуації в Україні. URL: <https://studlib.org.ua/index.php/eprs/article/view/61№12016>.

22. Щербіна А. О., Іонін Є. Є. Аналіз інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості підприємства. Вісник Донецького національного економічного університету. 2015. № 3. С. 188-192.

23. Гаркуша Н. М., Кащена Н. Б. Аналіз інвестиційної діяльності: навч. посіб. Харків: Державний університет харчування та торгівлі, 2009. 382 с.

24. Ястремська О. М. Здійснення управлінського консультування промислових підприємств на основі визначення їх сприйнятливості до розвитку. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2011. № 12. С. 151-158.

25. Федоренко В. Г., Денисенко М. П., Кириченко О. А., Воронкова Т. Є. та ін. Інвестування економіки України: навч. посіб. Київ: ІПК ДСЗУ, 2011. 323 с.

26. Литвиненко А. О. Оцінювання сприйнятливості підприємства до впровадження інновацій. *Коммунальное хозяйство городов: научно-технический сборник*. 2010. № 87. С. 156-162.

27. Панков С. А. Аналітичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 2. С. 65-68.

28. Рзаєв Г. І., Вакулова В. О. Методичні підходи оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2016. № 1. С. 141-149.

29. Гукалюк А. Ф. Інвестиційна привабливість як чинник підвищення конкурентоспроможності. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 6 (108). С. 167-174.

30. Черниш С. С. Огляд методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства. *Інноваційна економіка*. 2013. № 5. С. 87-92.
31. Бутенко Д. С. Теоретичне дослідження інноваційної сприятливості підприємств. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2011. № 12. С. 221-223.
32. Соколова Л. В., Кирій В. В., Соколов О. Є. Дослідження моделей оцінки інвестиційної привабливості енергозбутових підприємств. *Вісник ХНПУ «ХПИ»*. 2006. № 13 (1). С. 8-13.
33. Шевченко Н. І. Напрямки регулювання інвестиційних процесів у регіоні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 6. С. 10-12.
34. Соколова Л. В., Шапошник Б. В. Теоретичні підходи щодо визначення інвестиційної привабливості підприємств. *Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта: матеріали І міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 3 лист. 2020 р. Харків, 2020. С. 323-325.*
35. Бурковець О. С. Підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук. Луганськ: Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля, 2006. 20 с.
36. Чорна Л. О. Результативна стратегія досягнення інвестиційної привабливості підприємства. *Фондовий ринок*. 2009. № 7. С. 32-36.
37. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України): навч. посібн. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 396 с.
38. Соколова Л. В. Науково-методичне забезпечення оцінювання інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств олійно-жирового комплексу. *Сталий розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2014. № 3 (25). С. 10-17.
39. Лутинський Ю. С. Гроші, фінанси та кредит: навч. посіб. Київ: Наука, 2007. 124 с.

40. Гриньова В. М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності: монографія. Харків: ХДЕУ, 2002. 464 с.
41. Довбня С. Б. Методичні засади формування інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний вісник національного гірничого університету*. 2007. № 4. С. 43-50.
42. Топалов С. А., Селезньова К. С. Формування інвестиційної привабливості підприємств. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_130.pdf.
43. Рудницька О. М., Марків І. В. Інвестиційна привабливість підприємств. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. № 811. С. 299-304. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/29522>.
44. Ігнатюк В. В., Гончар Т. М., Малахова Ю. А. Вплив інвестиційної активності підприємства на його інвестиційну привабливість. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2019. Т. 24. С. 93-97.
45. Жихор О. Б., Москвич М. М. Інвестиційна привабливість підприємства як об'єкт управління. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/25131/22589>.
46. Deitel H. M., Deitel P. J., Steinbuhler K. e-Business and e-Commerce for Managers. Upper Saddle River: Prentice-Hall, 2001. 794 p.
47. Мойсеєнко І. П. Інвестування: навч. посібник. Київ: Смолоскип, 2006. 490 с.
48. Захожай В., Кіт М. Статистика інвестиційної діяльності. *МАУП*. 2007. № 8. С. 10-17.
49. Кулик А. М., Корецька О. В. Економічна сутність поняття інвестиційної привабливості. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2018. № 15. С. 7-11.
50. Оніщенко О. А. Аналіз підходів щодо оцінки інвестиційної привабливості територій. *Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць*. 2009. № 12 (103). С. 72-78.

51. Фролова Г. І. Оцінка інвестиційного клімату в Україні. *Економіка та управління національним господарством. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 2 (26). С. 67-69.

52. Топ-5 галузей економіки, які першими в Україні прийматимуть зарубіжних інвесторів. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2015/12/9/570529/> (дата звернення: 23.11.2020).

53. Про класифікацію згідно з УКТЗЕД висушених виробів з тіста без дріжджів (макаронних виробів). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2788342-10#Text> (дата звернення: 23.11.2020).

54. Офіційний сайт «Державної служби статистики в Україні». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/pr/prm_ric/prm_ric_u/vov2005_u.html (дата звернення: 23.11.2020).

55. Офіційний сайт компанії «Про консалтінг» URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-makaronnyh-izdelij-v-ukraine-gosti-iz-evropy-mogut-chuvstvovat-sebya-kak-doma> (дата звернення: 23.11.2020).

56. Аналіз ринку макаронних виробів України. 2019 рік. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-makaronnyh-izdelij-ukrainy-2019> (дата звернення: 23.11.2020).

57. Плєскач В. Л. Технології електронного бізнесу: монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 223 с.

58. Офіційний сайт «Державної фіскальної служби України». URL: <http://sfs.gov.ua/ms/> (дата звернення: 23.11.2020).

59. Офіційний сайт «Ради з питань експорту продовольства». URL: <http://ukrainian-food.org/uk/post/section/analitika> (дата звернення: 23.01.2020).

60. Офіційний сайт Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України». URL: <https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/113884/165/templ> (дата звернення: 23.11.2020).

61. Методичні рекомендації щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств: затв. рішенням Держ. комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17.11.2004 р. № 485. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0485312-04>.

62. Офіційний сайт Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України». Приватне акціонерне товариство «Вінницька макаронна фабрика» – 30453593. URL: <https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/68352/201/templ> (дата звернення: 04.12.2020).

63. Соколова Л. В., Верясова Г. М., Колісник О. В. Науково-методичні аспекти прийняття рішення щодо вибору найбільш привабливого об'єкта реального інвестування. Вісник Національного технічного університету 92 «Харківський політехнічний інститут». Серія Економічні науки. 2019. №2. С. 37-42. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2519-4461>.

64. Голубков Е. П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика. М.: Финпресс, 1998. 416 с.

65. Методичні вказівки до виконання атестаційних робіт магістрів для студентів всіх форм навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» за спеціалізацією «Економічна кібернетика» / за ред. Т. В. Полозової. Харків: ХНУРЕ, 2018. 28 с.